

*Załącznik do Uchwały Nr 41/490/09/III
Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 29 czerwca 2009r.*

**RAPORT Z MONITORINGU
wdrażania w roku 2008**

**„Wojewódzkiego Programu
Polityki Prorodzinnej na lata 2008 – 2011”**

Olsztyn, czerwiec 2009 r.

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie

II. Cel strategiczny programu i przyjęte priorytety

III. Realizacja poszczególnych celów oraz osiągnięte efekty.

IV. Podsumowanie

I. Wprowadzenie

W ramach realizacji zadań ustawowych w zakresie polityki prorodzinnej, Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w dniu 28 grudnia 2007 r. Uchwałą Nr XIV/283/07 przyjął „Wojewódzki Program Polityki Prorodzinnej na lata 2008-2011”.

Program ten został opracowany m. in. w oparciu o doświadczenia jakie uzyskano podczas wdrażania „Wojewódzkiego Programu Prorodzinnej Polityki Społecznej na lata 2004-2007”.

Program ma na celu inspirowanie działań wspierających rodziny w prawidłowym rozwoju oraz współdziałanie przy tworzeniu systemu pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysowych.

Koordinatorem realizacji Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2008-2011” jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Istotnym czynnikiem wspierającym wdrażanie Programu są działania podejmowane przez Radę ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Rada została powołana przez Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego w dniu 2 lipca 1999 r. Liczy 22 członków, reprezentujących środowiska i instytucje pracujące na rzecz rodzin.

W Programie zawarto wskaźniki monitorowania oraz określono założenia i zagrożenia jego realizacji w poszczególnych obszarach problemowych.

Zadania realizowano zgodnie z przyjętym harmonogramem stanowiącym załącznik do w/w Programu.

Należy podkreślić, że osiągnięcie poniżej przedstawionych efektów działań było możliwe dzięki szerokiej współpracy Urzędu Marszałkowskiego z samorządami lokalnymi, instytucjami, placówkami m. in. oświatowymi, kulturalnymi, pomocy społecznej oraz organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami zajmującymi się problemami rodzin.

Do monitoringu i ewaluacji „Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2008-2011”, uchwałą Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr 27/273/08/III z dnia 20 maja 2008 r., powołano Zespół Monitorujący, którego zadaniem jest ocena efektywności realizacji Programu, wydawanie opinii o realizacji konkretnych działań, składanie propozycji do podmiotów współpracujących przy wdrażaniu Programu. Ponadto Zespół zajmuje się przedstawianiem wniosków, opinii i zagrożeń w zakresie realizacji Programu oraz opiniowaniem corocznych raportów z jego realizacji.

Raport z monitoringu wdrażania omawianego programu przygotowano na podstawie materiałów własnych ROPS, informacji zebranych z poszczególnych powiatów i gmin oraz m. in. z następujących instytucji współpracujących przy jego realizacji:

- Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej,
- Kuratorium Oświaty w Olsztynie,
- Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie,
- Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Olsztynie,
- Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie,
- Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

Raport z monitoringu wdrażania w roku 2008 „Wojewódzkiego Programu polityki Prorodzinnej na lata 2008 – 2011” został pozytywnie zaopiniowany przez Zespół Monitorujący.

II. Cel strategiczny programu i przyjęte priorytety

Cel strategiczny:

Poprawa funkcjonowania rodzin województwa warmińsko-mazurskiego.

Priorytety:

- Priorytet I
Wspieranie i promowanie prawidłowego funkcjonowania rodzin.

- Cel ogólny:
Stworzenie systemu wspierania i promowania prawidłowego funkcjonowania rodzin.
- Cele szczegółowe Priorytetu I:
 1. Powstanie lobbingu działań prorodzinnych.
 2. Uaktywnienie społeczeństwa obywatelskiego do działań na rzecz rodzin.
 3. Wspieranie działań na rzecz poprawy sytuacji społecznej, ekonomicznej i prawnej rodzin.

- Priorytet II
Wspieranie podmiotów pomagających rodzinom w sytuacjach problemowych, kryzysowych.

- Cel ogólny:
Stworzenie w województwie systemu wspierania rodzin w sytuacjach problemowych, kryzysowych.
- Cele szczegółowe Priorytetu II:
 1. Rozwój infrastruktury i usług w zakresie opieki oraz poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego.
 2. Rozwój rodzinnych form opieki nad dzieckiem z rodzin znajdujących się w sytuacjach problemowych, kryzysowych.
 3. Upowszechnianie informacji o instytucjach i formach pomocy wspierających rodzinę.

III. Realizacja poszczególnych celów oraz osiągnięte efekty

Za cel strategiczny Programu przyjęto „Poprawę funkcjonowania rodzin województwa warmińsko-mazurskiego”.

W roku 2008 Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizował zadania na rzecz osób i rodzin w ramach dwóch priorytetów, które uznano za kluczowe w obszarze realizacji polityki prorodzinnej, tj.:

Priorytet I: Wspieranie i promowanie prawidłowego funkcjonowania rodzin.

Priorytet II: Wspieranie podmiotów pomagających rodzinom w sytuacjach problemowych, kryzysowych.

W każdym z w/w priorytetów przyjęto cel ogólny, z którego wynikają cele szczegółowe i działania.

PRIORYTET I

Wspieranie i promowanie prawidłowego funkcjonowania rodzin.

Cel ogólny: Stworzenie systemu wspierania i promowania prawidłowego funkcjonowania rodzin.

W oparciu o dane uzyskane z Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego wynika, że w dalszym ciągu duża liczba osób i rodzin w województwie zagrożonych jest ubóstwem i marginalizacją społeczną. Na podstawie poniższych danych można zaobserwować wahania w liczbie osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w województwie warmińsko-mazurskim na przestrzeni lat 2007 - 2008:

Tabela nr 1

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2007-2008

Lp.	Wyszczególnienie	2007	2008
1	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	83.452	77.749
2	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	257.430	230.985

Źródło danych: sprawozdania MPiPS -03

W tej sytuacji niezbędne jest aktywne wsparcie rodzin ze strony lokalnych samorządów, instytucji i placówek, Kościoła, organizacji pozarządowych i in. podmiotów mających w kręgu swojego oddziaływania rodzinę.

Niezbędna jest integracja społeczności lokalnych na rzecz wypracowywania rozwiązań, gwarantujących systematyczną poprawę warunków życia.

Działania w ramach tego celu były realizowane w roku 2008 r. przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego przy współpracy z samorządami lokalnymi poszczególnych szczebli, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej oraz Radą ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Cel szczegółowy I.1.

Powstanie lobbingu działań prorodzinnych.

Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego wspierał działania mające na celu budowanie systemowego oddziaływania prorodzinne w gminach i powiatach.

Poniżej zostały przedstawione działania podejmowane w środowiskach lokalnych, w oparciu o dane uzyskane z gmin i powiatów, na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych przez ROPS w lutym 2009 r.

Działanie I.1.1.

Inicjowanie działań na rzecz tworzenia Komisji ds. Rodziny w samorządach powiatowych i gminnych.

Komisje ds. Rodziny w 2008 r. funkcjonowały w 7 gminach, tj.: Bartoszycach, Elblągu, Elku, Olecku, Olsztynie, Ostródzie i Piszcu

Dla porównania w latach poprzednich:

- w 2007 r. - w 6 gminach
- w 2006 r. - w 5 gminach
- w 2005 r. - w 6 gminach
- w 2004 r. - w 3 gminach.

Komisje ds. Rodziny w 2008 r. funkcjonowały w 6 powiatach, tj. bartoszyckim, działdowskim, elbląskim, elckim, piskim i Olsztynie /pow. grodzki/.

Dla porównania w latach poprzednich:

- w 2007 r. - w 6 powiatach
- w 2006 r. - w 6 powiatach
- w 2005 r. - w 6 powiatach
- w 2004 r. - w 5 powiatach

Według informacji uzyskanych w oparciu o nadesłane ankiety, możliwość powołania Komisji ds. Rodziny w 2009 r. rozważały 3 gminy tj: Barczewo, Miłomłyn, Szczytno oraz 3 powiaty: kętrzyński, szczywieński i węgorzewski.

W porównaniu z rokiem 2007 liczba Komisji ds. Rodziny w gminach zwiększyła się o 1, natomiast liczba komisji w powiatach nie uległa zmianie.

Działanie I.1.2

Upowszechnianie potrzeby i rozszerzanie zakresu monitorowania lokalnych problemów społecznych.

Samorząd Województwa zachęcał lokalne samorzady do powoływania odpowiednio Pełnomocnika Burmistrza/Pełnomocnika Wójta ds. Rodziny aby współpracując z danym ośrodkiem pomocy społecznej koordynował monitorowanie lokalnych problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem warunków życia rodzin.

Według informacji uzyskanych w oparciu o nadesłane ankiety **Stanowisko Pełnomocnika Burmistrza/Wójta ds. Rodziny**, w 2008 roku istniało jedynie w 5 gminach, tj: Jezioranach, Nowym Mieście Lubawskim, Małdytach, Pieckach oraz w Płoskini.

Dla porównania w latach poprzednich:

- w 2007 r. - w 7 gminach
- w 2006 r. - w 9 gminach
- w 2005 r. - w 6 gminach
- w 2004 r. - w 12 gminach.

Możliwość powołania **Pełnomocnika Burmistrza/Wójta ds. Rodziny** w 2009 r. rozważało 5 gmin, tj: Barczewo, Miłomłyn, Elk, Iława, Lelkowo.

W tej sytuacji trudno mówić o pełnym zrozumieniu w samorządach gminnych konieczności monitorowania lokalnych problemów społecznych oraz poszerzania jego zakresu.

Ponadto, działanie to wymaga poszerzenia współpracy Samorządu Województwa z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim i szkołami wyższymi w celu dokonywania pogłębionych analiz dotyczących sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców naszego województwa.

Działanie I.1.3.

Inicjowanie opracowywania lokalnych programów polityki prorodzinnej jako odrębnych zadań samorządów i ich monitorowanie.

1. Samorzady gminne

W roku 2008, podobnie jak w 2007 r. **jedynie Miasto Kętrzyn posiadało odrębny program polityki prorodzinnej.**

W latach 2007-2008 w pozostałych gminach nie zostały opracowane odrębne gminne programy polityki prorodzinnej.

Natomiast w roku 2008:

- według danych nadesłanych z 5 gmin: Elku, Hawy, Lidzbarka Warmińskiego, Lubawy, Wydmin oraz danych nadesłanych z 3 miast: Bisztyńska, Braniewa, Olsztyna, działania dotyczące realizacji gminnej polityki prorodzinnej zawarte zostały w **Gminnym Programie Profilaktyki i Opieki nad Rodziną i Dzieckiem,**

- Gminy Braniewo, Dąbrówno, Dźwierzuty, Gietrzwałd, Janowo, Kalinowo, Kozłowo, Kowale Oleckie, Nowe Miasto Lubawskie, Płoskinia (10 gmin) oraz 6 miast: Działdowo, Miłomłyn, Orzysz, Pisz, Szczytno, Zalewo, realizowało gminną politykę prorodziną poprzez **System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,**

- w 17 gminach: Dywity, Elbląg, Elk, Gronowo Elbląskie, Jonkowo, Kętrzyn, Lelkowo, Lidzbark Warmiński, Milejewo, Mrągowo, Piecki, Rozogi, Płoskinia, Prostki, Purda, Wielbark i Wieliczki oraz 14 miastach i gminach tj.: Barczewo, Biskupiec, Bisztynek, Dobrze Miasto, Elk, Górowo Iławeckie, Jeziorany, Korsze, Mrągowo, Olecko, Olsztynek, Orzysz, Pasłęk, Węgorzewo elementy programu polityki prorodzinnej zawarte zostały w **Strategiach Rozwiązywania Problemów Społecznych,**

- w kilku gminach działania w zakresie polityki prorodzinnej ujęto m. in. w strategiach integracji społecznej, gminnych programach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, a także działania na rzecz rodzin realizowano poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi.

2. Samorzady powiatowe

Według danych zebranych z samorządów powiatowych za 2008 rok, wzrosła do 17 liczba powiatów posiadających programy zawierające elementy polityki prorodzinnej. Były to powiaty: bartoszycki, braniewski, działdowski, elcki, giżycki, goldapski, iławski, kętrzyński, mrągowski, nidzicki, nowomiejski, olecki, olsztyński, ostródzki, szczycieński, węgorzewski oraz miasto Olsztyn.

Dla porównania w latach poprzednich:

- w 2007 r. - 13 powiatów

- w 2006 r. - 6 powiatów

- w 2005 r. - 7 powiatów

- w 2004 r. - 3 powiaty.

W roku 2008 jedynie powiat elbląski posiadał odrębny program polityki prorodzinnej pod nazwą „Program prorodzinny powiatu elbląskiego na lata 2000-2008”.

Działanie I.1.4.

Promocja skutecznych metod i form wspierania rodzin między innymi poprzez:

- **promocję rodziny, jej pozytywnego wizerunku w mediach,**
- **organizowanie konferencji, seminariów, szkoleń,**
- **wspieranie powstawania interdyscyplinarnych zespołów specjalistów,**
- **wpieranie rozwoju wolontariatu, w tym wolontariatu młodzieżowego.**

➤ **Promocja pozytywnego wizerunku rodziny w mediach**

Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego systematycznie współpracuje z Radiem Olsztyn, Telewizją Regionalną TVP Olsztyn i „Gazetą Olsztyńską”.

Istotnym elementem oddziaływania prorodzinnego w gminach i powiatach było nagłośnienie przedsięwzięć realizowanych w ramach X Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny, które przebiegały w województwie na przełomie maja i czerwca 2008 r. pod hasłem „Rodzina – Integracja – Społeczność lokalna”.

Zostały one szeroko upowszechnione dzięki mediom, tj.: na łamach „Gazety Olsztyńskiej”, w Radiu Olsztyn i rozgłośniach lokalnych na terenie województwa, a także za pośrednictwem telewizji TVP Oddział Olsztyn oraz telewizji lokalnych.

Tego typu działania promujące budowały klimat szacunku do rodziny jako podstawowej komórki społecznej. Poszerzały również grono lokalnych partnerów, współdziałających na rzecz poprawy warunków życia rodzin w środowiskach lokalnych.

➤ **Organizowanie konferencji, seminariów,**

Tego typu działania podejmowane były głównie w celu przygotowania i właściwego przebiegu X Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny.

Samorząd Województwa odpowiadał za przygotowanie konferencji w maju 2008 r. inaugurującej X Dni Rodziny oraz za konferencję w październiku 2008 r. na której dokonano podsumowania przebiegu omawianych Dni w województwie.

W czasie X Dni Rodziny miały również miejsce dwie konferencje:

- W dniach 9-10 maja 2008 r. odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Małżeństwo i rodzina w prawie kanonicznym, polskim, i międzynarodowym”, zorganizowana przez Katedrę Prawa Kanonicznego i Wyznaniowego Wydziału Prawa i Administracji UWM.

Wzięli w niej udział przedstawiciele władz samorządowych, pracownicy naukowcy uczelni, nauczyciele, wychowawcy, katecheci, studenci, przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, placówek oświatowych, kulturalnych, ośrodków zdrowia, organizacji pozarządowych i innych.

- Pod koniec maja 2008 r. odbyła się Konferencja poświęcona opiece zastępczej „Podaruj dziecku miłość – VI Wojewódzki Zjazd Rodzinnych Domów Dziecka”, organizowana przez Forum Prorodzinnę we współpracy z Zespołem Szkół Chemicznych i Ogólnokształcących w Olsztynie oraz Zespołem Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Olsztynie.

Ponadto Samorząd Województwa zorganizował w 2008 r. w ramach Kampanii Społecznej na rzecz przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci cykl konferencji pt. „Krzywdzenie i zaniedbywanie dzieci – jak przeciwdziałać”.

Pierwsza z nich miała miejsce dnia 8 grudnia 2008 r. w Wyższej Szkole im. Pawła Włodkowica w Płocku, Filia w Ilawie. Konferencja zgromadziła 70 uczestników

Następnego dnia tj. 9 grudnia 2008 w siedzibie Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego odbyła się konferencja olsztyńska. Wzięło w niej udział 113 osób.

Ostatnia z cyklu konferencji miała miejsce w Elku w dniu 10 grudnia 2008 r. w Hotelu „Rydzewski”. Uczestniczyło w niej 101 osób.

➤ **Wspieranie powstawania interdyscyplinarnych zespołów specjalistów**

Jest to systematyczna praca prowadzona przez ROPS w ramach kontaktów z powiatowymi centrami pomocy rodzinie i ośrodkami pomocy społecznej.

➤ **Wspieranie rozwoju wolontariatu, w tym wolontariatu młodzieżowego**

Urząd Marszałkowski od 2000 roku systematycznie współpracuje z Fundacją „Świat na TAK” z Warszawy, promując w województwie kolejne edycje konkursu „Ośmiu Wspaniałych”, organizowane przez ten podmiot. Jest to konkurs, w wyniku którego upowszechniane są i nagradzane w obrębie gminy, powiatu i na forum ogólnopolskim, najciekawsze, najbardziej wartościowe formy młodzieżowego wolontariatu. Konkurs organizowany jest dla młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej.

W XIV edycji konkursu „Ośmiu Wspaniałych”, która odbyła się w roku szkolnym 2007/2008 udział wzięło:

- **6 powiatów:** ilawski, lidzbarski, mragowski, olsztyński, ostródzki, piski

- **14 gmin:** Barciany, Biała Piska, Dobre Miasto, Elbląg, Elk, Giżycko, Gołdap, Kurzętnik,

Lidzbark Warmiński, Małdyty, Ostróda – miasto, Ostróda – gmina, Pieniężno, Susz.

Młodzi wolontariusze - laureaci edycji lokalnych w/w powiatów i gmin wzięli udział w kwietniu 2008 r. w eliminacjach ogólnopolskich konkursu w Warszawie.

Zostali oni również nagrodzeni przez Marszałka Województwa podczas konferencji podsumowującej X Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny w październiku 2008 r.

Dla porównania, w roku szkolnym 2006/2007 w województwie do konkursu przystąpiło 8 powiatów oraz 9 gmin.

Urząd Marszałkowski będzie dalej zachęcał lokalne władze samorządowe do rozwoju różnych form wolontariatu młodzieżowego ze względu na wysokie walory wychowawcze tego typu aktywności młodych ludzi.

Działanie I.1.5.

Promowanie „środowisk przyjaznych rodzinie”.

To działanie jest w trakcie przygotowania do realizacji.

Działanie I.1.6.

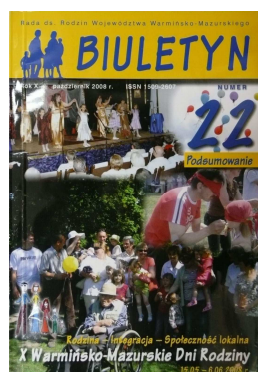
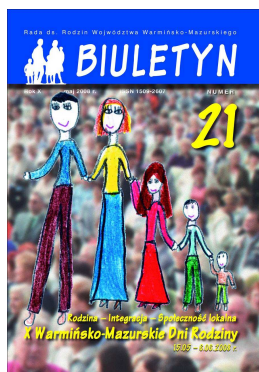
Współpraca Samorządu Województwa z samorządami lokalnymi przy organizacji kolejnych edycji Dni Rodziny, w tym przy przygotowywaniu i wydawaniu biuletynów Rady ds. Rodzin.

W 2008 roku 62 lokalne samorzady, w tym 12 powiatów i 50 gmin ściśle współpracowało z Samorządem Województwa przy organizacji X Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny.

Samorzady te wyznaczyły osobę do współpracy z Urzędem Marszałkowskim oraz do koordynowania przebiegu Dni Rodziny na terenie danego powiatu/gminy.

Także na terenie wielu innych gmin miały miejsce wydarzenia organizowane w ramach Dni Rodziny, o których Urząd Marszałkowski nie został powiadomiony.

Mając na celu jak najszersze promowanie w środowiskach lokalnych X edycji Dni Rodziny, Urząd Marszałkowski dofinansował w łącznej kwocie 8.600 zł wydanie Biuletynów nr 21 (Ryc. nr 1) i nr 22 (Ryc. nr 2) Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Biuletyn nr 21 zawierał m. in. informacje dotyczące podsumowania IX Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny, które przebiegały w województwie w 2007 r. pod hasłem „Rodzina a ekonomia”; informacje dotyczące X Dni Rodziny w 2008 r., organizowane pod hasłem „Rodzina – Integracja – Społeczność lokalna” (program, zasady nadsyłania relacji, przykładowe propozycje tematów do wykorzystania w ramach organizacji X Dni Rodziny) oraz informacje o organizowanych konkursach wojewódzkich.

Biuletyn nr 22 zawierał statystyki i relacje /łącznie ze zdjęciami/ z przedsięwzięć jakie zostały przeprowadzone w powiatach, gminach, miejscowościach podczas X Dni Rodziny, informacje dotyczące przebiegu Inauguracji i Zakończenia X Dni Rodziny.

Biuletyny te zamieszczone zostały również na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego www.wrota.warmia.mazury.pl w zakładce POLITYKA SPOŁECZNA w dziale Działania na rzecz rodzin.

Należy podkreślić, że wydanie obu biuletynów promujących X Dni Rodziny było możliwe dzięki współpracy z lokalnymi samorządami.

Tabela nr 2

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego I. 1.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok	
		2007	2008
1	Liczba komisji ds. rodziny w powiatach / na 21 powiatów /	6	6
2	Liczba komisji ds. rodziny w gminach / na 116 gmin /	7	6
3	Liczba lokalnych programów polityki prorodzinnej	2	2
4	Liczba lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych	25	31
5	Liczba konferencji, szkoleń, spotkań promujących skuteczne metody i formy wspierania rodzin – organizowanych i współorganizowanych przez ROPS	12	13
6	Liczba powiatów i gmin wspierających rozwój wolontariatu, w tym młodzieżowego, /centra i kluby wolontariatu, Samorządowy Konkurs Nastolatków "Ośmiu Wspaniałych"	60	58
7	Liczba lokalnych samorządów włączających się w kolejne edycje Dni Rodziny /na podstawie informacji przesłanych do Urzędu Marszałkowskiego/	79	62
8	Liczba podmiotów współpracujących z Samorządem Województwa przy przygotowaniu i wydawaniu biuletynów Rady ds. Rodzin	79	62

Źródło danych: badania ankietowe ROPS z lutego 2009 r.

Cel szczegółowy I.2.

Uaktywnienie społeczeństwa obywatelskiego do działań na rzecz rodzin

Działanie I.2.1.

Promowanie i organizowanie różnych form integracji rodzin i społeczności lokalnych wokół problemów rodzin między innymi poprzez:

- koordynowanie Dni Rodziny w województwie oraz działań na rzecz szerszego angażowania się lokalnych samorządów,
- organizowanie seminariów, szkoleń, warsztatów dotyczących m.in. partnerstwa lokalnego,
- inicjowanie festynów, spartakiad, imprez kulturalnych o charakterze integracyjnym.

Koordynowanie przebiegu Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny

Jednym z ważnych przedsięwzięć prorodzinnych, służących integracji rodzin i społeczności lokalnych, o najszerszym zasięgu, są w województwie Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny.

W 2008 r. miała miejsce ich jubileuszowa dziesiąta edycja pod hasłem „Rodzina – Integracja – Społeczność lokalna”. W przygotowanie X Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny, oprócz władz wojewódzkich, włączyły się samorządy powiatowe i gminne oraz wiele innych podmiotów jak m. in.: placówki edukacji, kultury, policja, straż pożarna, organizacje pozarządowe.

Hasło przewodnie jubileuszowej X edycji Dni Rodziny zostało wybrane na spotkaniu z przedstawicielami powiatów i gmin w grudniu 2007 r. W spotkaniu uczestniczyło ok. 80.

W kilku ostatnich latach, hasła przewodnie Dni Rodziny pokazuje poniższa tabela.

Tabela nr 3

Kolejne edycje Dni Rodziny w latach 2004-2007

Lp.	Przedsięwzięcie	Rok	Hasło przewodnie
1.	VI Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny	2004	„Rodzina wielopokoleniowa”
2.	VII Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny	2005	Wychowanie w rodzinie, szkole i środowisku”
3.	VIII Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny	2006	„Rodzina w obliczu cierpienia”
4.	IX Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny	2007	„Rodzina a ekonomia”

Zródło danych: materiały własne ROPS

X Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny przebiegały w województwie od 15 maja do 6 czerwca 2008 r.

Dni Rodziny promowane były poprzez poniższy okolicznościowy plakat, którego wydanie sfinansował Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Rycina nr 3

Komitet Honorowy X Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny stanowili: Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Wojewoda Warmińsko-Mazurski oraz Metropolita Warmiński.

Głównymi organizatorami Dni byli: Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego i Rada ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego przy współudziale Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

Organizatorzy współpracowali z przedstawicielami: władz samorządowych gmin i powiatów, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, placówek oświatowych, kulturalnych, ośrodków zdrowia, organizacji pozarządowych i innych.

➤ Inauguracja

Uroczysta Inauguracja X Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny, miała miejsce 15 maja 2008 r. w Olsztynie.

Otwarcia X Dni Rodziny dokonał przewodniczący Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego prof. dr hab. Lucjan Jędrychowski.

Po występie Zespołu wokalnego „Moderato” głos zabrał Wojewoda Warmińsko-Mazurski – Marian Podziewski.

Przesłanie Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego Jacka Protasa odczytała Wicemarszałek Jolanta Szulc, a okolicznościowy list Metropolity Warmińskiego Ks. Abpa dra Wojciecha Ziemy – Ks. Infułat dr Julian Żolnierkiewicz.

Podsumowania dziesięciu lat Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny dokonał ks. prof. dr hab. Ryszard Sztymiler – pierwszy przewodniczący Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Członkom Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz osobom z nią współpracującym zostały wręczone podziękowania Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego i Przewodniczącego Rady ds. Rodzin za 10 lat owocnej współpracy.

Również podczas spotkania referat „Rodzina jako podmiot społeczności lokalnej” wygłosiła prof. dr hab. Ewa Leś z Instytutu Polityki Społecznej – Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego.

W konferencji wzięło udział ok. 100 osób.

W 2008 r. w ramach X Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny na terenie wszystkich powiatów województwa za sprawą poszczególnych gmin, miejscowości lub osób indywidualnych odbyły się spotkania, konferencje, wykłady, festyny rodzinne, zawody sportowe z udziałem całych rodzin, warsztaty dla rodziców i wychowawców spotkania.

Wiele powiatów i gmin, dla podkreślenia wagi i wartości rodziny, zorganizowało odpowiednio: Powiatowe, Gminne Dni Rodziny.

W środowiskach lokalnych, coraz częściej z okazji Dnia Matki, Dnia Dziecka, organizowany był Dzień czy Dni Rodziny, dla podkreślenia wartości umacniania więzi rodzinnych. Są to inicjatywy godne naśladowania, gdyż m. in. trudności socjalno-bytowe przeżywane przez wiele rodzin, oddziałują niekorzystnie na trwałość rodziny i właściwe w niej relacje.

➤ Zakończenie

Zakończenie X Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny zorganizował w dniu 6 czerwca 2008 r. Urząd Miasta w Nowym Mieście Lubawskim.

W konferencji wzięli udział m. in.: Jolanta Szulc, Wicemarszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego; Ks. Abp Wojciech Ziemia, Metropolita Warmiński; Edyta Jędrzejewska, Wicedyrektor Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego; Wiesława Przybysz, Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej; przedstawiciele Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego; ks. prał. mgr Józef

Nowakowski, Pełnomocnik ds. Rodzin Diecezji Toruńskiej, a także starostowie, burmistrzowie i wójtowie z terenu województwa.

W czasie spotkania zostały zaprezentowane m.in. osiągnięcia MKIS oraz KIS pod tytułem „Rola samorządu w integrowaniu rodzin i społeczności lokalnej – przedstawienie działań gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie.

W spotkaniu wzięło udział ok. 100 osób.

➤ **Podsumowanie**

W celu przedstawienia szczególnie istotnych i interesujących przedsięwzięć, jakie miały miejsce w środowiskach lokalnych, w ramach X Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny, zorganizowano w październiku 2008 r. ich uroczyste Podsumowanie.

Konferencję otworzyła Jolanta Szulc – Wicemarszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Podsumowania wydarzeń X Dni Rodziny dokonała Dyrektora Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Woj. Warmińsko-Mazurskiego.

Przedstawiciele Departamentów: Europejskiego Funduszu Społecznego, Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie, przedstawili możliwości poprawy sytuacji społeczno-ekonomicznej rodzin województwa wynikające z wykorzystania środków unijnych, przeznaczanych m. in. na: ułatwianie powrotu na rynek pracy, rozwój szkolnictwa zawodowego ukierunkowanego na potrzeby rynku pracy, tworzenie świetlic, wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych, produkcji żywności naturalnej.

Podczas spotkania zostały ogłoszone wyniki oraz wręczone nagrody laureatom Wojewódzkich Konkursów: Plastycznego i Techniki Komputerowej „Razem – znaczymy wiele” oraz Literackiego „Rodzina szkołą cnót społecznych”.

Także laureaci edycji powiatowych i gminnych XIV Ogólnopolskiego Samorządowego Konkurs Nastolatków „Ośmiu Wspaniałych”, przeprowadzonych w województwie warmińsko-mazurskim w roku szkolnym 2007/2008 otrzymali nagrody.

Ponadto wręczono nagrodę laureatce Ogólnopolskiej Olimpiady Wiedzy o Rodzinie w roku szkolnym 2007/2008.

W uroczystym podsumowaniu jubileuszowej X edycji Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny wzięło udział ponad 250 osób.

➤ **Przygotowanie XI Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny**

W listopadzie 2008 r. miało miejsce spotkanie przedstawicieli m. in. lokalnych samorządów, organizacji pozarządowych, rad osiedli, na którym zostało wybrane hasło przewodnie kolejnej XI edycji Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny na następny rok w brzmieniu: „Człowiek starszy we współczesnej rodzinie i społeczeństwie”. W spotkaniu wzięło udział ok. 80 osób.

Tabela nr 5

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego I. 2.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok	
		2007	2008
1	Liczba lokalnych podmiotów włączających się w kolejne edycje Dni Rodziny	340	358
2	Liczba festynów, spartakiad, imprez kulturalnych	360	402

Źródło danych: na podstawie relacji z przedsięwzięć, przesłanych ze środowisk lokalnych do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w latach 2007-2008

Działanie I.2.2

Promowanie dobrych praktyk na rzecz wspierania i rozwoju rodziny.

Promowanie najciekawszych rozwiązań ukierunkowanych na wspieranie i rozwój rodziny było prowadzone m.in. na łamach biuletynów nr 21 i 22 Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz podczas konferencji, spotkań i warsztatów organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

Dla przykładu podczas Inauguracji X Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny zaprezentowano wykład „*Rodzina a możliwości wspierania rodziny poprzez instrumenty ekonomii społecznej*”.

Natomiast podczas Podsumowania X Dni Rodziny zostały przedstawione przez prelegentów przykłady działań na rzecz rodzin realizowane w oparciu o środki z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki oraz w ramach Programu Rozwój Obszarów Wiejskich, tj.:

- „*Edukacja i wychowanie w PO KL*” - Dyrektor Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego
- „*Działania realizowane przez WUP w Olsztynie w ramach PO KL ukierunkowane na wsparcie osób poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo*” - Dyrektor WUP w Olsztynie
- „*Podniesienie standardu życia na obszarach wiejskich przy wykorzystaniu środków unijnych w ramach SPO-Rol 2004-2006 oraz PROW 2007-2013*” - Dyrektor Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa
- „*Działania na rzecz integracji rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym*” - Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej

Działanie I.2.3.

Inicjowanie organizowania spotkań szkoleniowo-informacyjnych dla przedstawicieli lokalnych instytucji w celu tworzenia wspólnych inicjatyw środowiskowych wspierających rodzinę.

Działanie realizowane w ramach spotkań organizowanych dla koordynatorów przebiegu Dni Rodziny w środowiskach lokalnych. Tego typu spotkanie miało miejsce w listopadzie 2008 r. w Olsztynie.

Wzięło w nim udział ok. 80 osób.

Działanie I.2.4.

Inicjowanie wprowadzania do corocznych budżetów samorządów lokalnych zapisów dotyczących wydatków na wspieranie podmiotów działających na rzecz rodzin

W ramach realizacji „Wojewódzkiego programu współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, rehabilitacji osób niepełnosprawnych oraz rozwiązywania problemów uzależnień 2004-2008”, w roku 2008 udzielono łącznie 47 dotacji na kwotę 310.000 zł

W tym na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i polityki prorodzinnej udzielono 25 dotacji na kwotę 100.000 zł

Natomiast na zadania z zakresu profilaktyki uzależnień udzielono 22 dotacje na łączną kwotę 210.000 zł.

Dla porównania w 2007 r., w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych samorządu województwa zleconych do realizacji przez organizacje pozarządowe dofinansowano 69 projektów (na łączną kwotę 750.000 zł), w tym 26 projektów z zakresu pomocy społecznej (na kwotę 90.000 zł) oraz 43 projekty z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień (na kwotę 660.000 zł).

Zadania zlecono do realizacji 64 organizacjom pozarządowym.

Tabela nr 4.

Dotacje w ramach realizacji „Wojewódzkiego programu współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, rehabilitacji osób niepełnosprawnych oraz rozwiązywania problemów uzależnień 2004-2008”

Lp.	Przedmiot	Rok	
		2007	2008
1.	Liczba dotacji na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i polityki prorodzinnej	26	25
2.	Kwota dotacji na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i polityki prorodzinnej	90 000	100 000
3.	Liczba dotacji na realizację zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	43	22
4.	Kwota dotacji na realizację zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	660 000	210 000

Źródło danych: materiały własne ROPS.

Działanie I.2.5

Inicjowanie potrzeby opracowywania przez samorzady lokalne systemu form wsparcia dla rodzin i ich upowszechnianie.

W ramach systematycznej współpracy z lokalnymi samorządami podczas organizowanych seminarium, szkoleń a także w ramach indywidualnych kontaktów z ich przedstawicielami.

Działanie I.2.6

Organizowanie, za pośrednictwem podmiotów współpracujących z Samorządem Województwa, konkursów na szczeblu wojewódzkim promujących najciekawsze inicjatywy lokalne dotyczące szeroko pojętych spraw związanych z rodziną.

Urząd Marszałkowski dofinansował kwotą 2 tys. zł zorganizowanie w ramach Dni Rodziny dwóch wojewódzkich konkursów: Konkursu Plastycznego i Grafiki Komputerowej pt. „Razem - znaczymy wiele” oraz Konkursu Literackiego pt. „Rodziną szkołą cnót społecznych ” a także współpracował przy ich przeprowadzeniu.

Według organizatorów, na Konkurs Plastyczny, zorganizowany przez Forum Prorodzinne-Oddział Olsztyn, Radę ds. Rodzin, Kuratorium Oświaty, Oddział Warmińsko-Mazurski Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana”, Szkołę Podstawową nr 30, Spółdzielczą Radę Osiedla „Jaroty” oraz Pałac Młodzieży w Olsztynie wpłynęło ok. 380 prac.

Komisja wyłoniła 40 laureatów Wojewódzkiego Konkursu Plastycznego i Grafiki Komputerowej pt. „Razem znaczymy wiele” przyznając 3 nagrody i 4 wyróżnienia za grafikę komputerową oraz 12 nagród i 21 wyróżnień za prace plastyczne.

Konkurs cieszył się dużym zainteresowaniem, o czym świadczyły nadesłane prace, będące na wysokim poziomie artystycznym. Prace laureatów można było oglądać m. in. na wystawie pokonkursowej podczas Podsumowania Dni Rodziny w październiku 2008 r. w holu Hotelu Warmińskiego w Olsztynie.

Na Konkurs Literacki, którego organizatorami byli: Oddział Warmińsko-Mazurski Stowarzyszenia „Civitas Christiana”, Stowarzyszenie Wspierania Działań Prorodzinnych i Pałac Młodzieży, wpłynęły 182 prace 136 autorów - dzieci ze starszych klas szkół podstawowych, młodzieży i osób starszych. Prace rozpatrywane były w trzech kategoriach: 1) listy, 2) wspomnienia i świadectwa, 3) wiersze.

Spośród wielu różnorodnych prac nadesłanych na Wojewódzki Konkurs Literacki, nagrodzono 12 wypowiedzi a 15 wyróżniono.

Autorzy prac ukazywali m. in. przykłady integrowania się rodzin ze społecznością lokalną, wpływającego na rozwój danej miejscowości oraz będącego szkołą życia społecznego.

Cel szczegółowy I.3.

Wspieranie działań na rzecz poprawy sytuacji społecznej, ekonomicznej i prawnej rodzin.

Rodzina jest podstawowym ogniwem życia społecznego, dlatego rozwiązania umożliwiające jej funkcjonowanie oraz prawidłowy rozwój, powinny być traktowane jako priorytetowe. Szczególnie istotne są te inicjatywy środowisk lokalnych, które wspierają działania mające na celu przygotowanie do założenia rodziny.

W celu zapewnienia rozwoju aktywności mieszkańców gmin, niezbędne jest podejmowanie kompleksowych działań na rzecz wsparcia rodzin poprzez wspomaganie pomocą szkoleniową, psychologiczną, systemem stypendiów.

Działanie I.3.1.

Promowanie przedsięwzięć na rzecz opracowywania i realizacji programów wspierających rodziny, w tym m. in. dotyczących:

- ukazywania związku małżeńskiego jako podstawowego, zapewniającego poczucie bezpieczeństwa małżonków oraz ich dzieci (w odróżnieniu od konkubinatów i innych, bardziej luźnych form wspólnego zamieszkiwania i życia),
- umiejętności wychowawczych (m.in. „Szkoly dla Rodziców i Wychowawców”),
- tworzenia bardziej przyjaznego klimatu społecznego dla aktywności ojca w rodzinie, wspierania ojców w wypełnianiu ich funkcji.

W roku 2008 realizowane były działania mające na celu pomoc rodzicom we właściwym wypełnianiu funkcji wychowawczych.

I. Kuratorium Oświaty w Olsztynie przekazało Urzędowi Marszałkowskiemu poniższe dane.

1. Placówki oświatowe, w tym szkoły, wspomagały rodzinę w funkcjach wychowawczych. Każda szkoła, zgodnie z wytycznymi zawartymi w Rozporządzeniu MEN z dnia 15 lutego 1999 r. miała opracowany program wychowawczy, który był konsultowany z rodzicami.
2. Rodzice mieli również możliwość korzystania z pomocy dla swoich dzieci w 26 poradniach psychologiczno-pedagogicznych na terenie województwa.

Porady w szczególności dotyczyły problemów wieku dorastania, udzielania wsparcia w sytuacji kryzysu w rodzinie oraz występowania problemów emocjonalnych, wychowawczych, dydaktycznych. Dominowały problemy związane z trudnościami edukacyjnymi dzieci i młodzieży oraz trudnościami wychowawczymi wynikającymi z występowania zaburzeń emocjonalnych w znacznym stopniu uwarunkowanych nadpobudliwością psychoruchową. Główne problemy, którymi zajmowano się udzielając porad dotyczyły:

- spraw dydaktycznych: pomoc w pracy z dziećmi i młodzieżą z trudnościami w nauce, organizacja pomocy psychologiczno – pedagogicznej w szkole, organizacja kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego, zajęć rewalidacyjnych, doboru ćwiczeń w związku z zajęciami korekcyjno – kompensacyjnymi, realizacja zaleceń poradni.
- spraw wychowawczych: problemy związane z relacjami w rodzinie, komunikacją społeczną, zaburzeniami rozwojowymi, problemami psychiatrycznymi, agresją, adaptacją, myślami samobójczymi.

Wzrosła liczba porad w związku z rozwodami i skutkami rozpadu rodziny, a także zapotrzebowanie na porady w związku z problemami nadpobudliwości i nadpobudliwości. Porad udzielano rodzicom dzieci w wieku przedszkolnym oraz osobom w trudnej sytuacji życiowej.

Zgłaszano problemy:

- wynikające z nieobecności rodziców w związku z wyjazdami za granicę, także z edukacją dzieci zdolnych,
- dotyczące autyzmu, zaburzeń typu depresyjnego, wymagające konsultacji u lekarza – specjalisty.
- związane z tematyką seksualną oraz samobójstwami,
- dotyczące przemoc domowa i w grupie rówieśniczej.

Ponadto rodzice mogli skorzystać z następujących warsztatów prowadzonych w poradniach psychologiczno-pedagogicznych:

- warsztaty dla rodziców dzieci przedszkolnych „Jak sobie radzić z agresją u dzieci”;
- warsztaty dla rodziców dzieci kończących roczne przygotowanie do nauki w szkole „Gotowość szkolna 6-7 latka”;
- zajęcia warsztatowe z rodzicami dzieci 6-letnich w szkole podstawowej nt. „Zrozumieć dziecko – 6 latek przed progiem dojrzałości szkolnej”;
- warsztaty dla rodziców dzieci w wieku przedszkolnym nt. „Przygotowanie dzieci w wieku przedszkolnym do nauki czytania i pisania”;
- warsztaty „Wspomaganie rozwoju mowy dziecka w wieku przedszkolnym”;
- warsztaty dla rodziców uczniów klas III „Dojrzałość trzecioklasisty” z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej;
- warsztaty dla logopedów Klubu Logopedy nt. „Diagnoza dysleksji rozwojowej – nowe trendy”;
- „Jak pomóc dziecku z problemem dyslektycznym?” „Jak przygotować dziecko do nauki w klasie I.
- Kinezylogia edukacyjna w pracy z dzieckiem niepełnosprawnym.
- Przewycięzanie zachowań agresywnych dzieci na terenie szkoły i domu rodzinnego.
- „Jak pomóc swojemu dziecku w osiągnięciu dojrzałości społeczno – emocjonalnej” - dla rodziców dzieci przedszkolnych.
- „Uwierz w swoje dziecko”.
- „Jak pracować z uczniem dyslektycznym”.
- „Konflikty i sposoby ich rozwiązywania”, „Komunikacja: rodzic-dziecko, rodzic-szkoła. Posłuchaj mnie mamo – zasady efektywnej komunikacji z dzieckiem.”
- „Jak się uczyć” - warsztaty dla rodziców.
- „Porozumiewanie bez przemocy – jak rozmawiać z dziećmi językiem żyrafy.”
- „Budowanie relacji z trudnym nastolatkiem.”- wg programu „Szkoła dla rodziców”

II. Według danych uzyskanych z lokalnych samorządów oraz koordynatorów wdrażania programu, oraz ośrodków doskonalenia nauczycieli w 2008 r. program profilaktyczny „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców” był realizowany na terenie 25 gmin.

Realizowano go m. in. poprzez przeprowadzenie w ramach rządowego programu „Bezpieczna i Przyjazna Szkoła” 14 szkoleń przy współpracy z Centrum Metodycznym Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Warszawie.

Wzięło w nich udział 179 osób, w tym 150 rodziców i 29 nauczycieli.

Ponadto koordynator ds. wdrażania programu profilaktycznego „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców” na terenie naszego województwa, przeszkolił 3 grupy profesjonalistów, którzy uzyskali uprawnienia do prowadzenia warsztatów w ramach niniejszego programu.

Również w ramach omawianego programu Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie przeszkolił 53 nauczycieli w 3 grupach warsztatowych.

Urząd Marszałkowski będzie wspierał wdrażanie programu w kolejnych gminach ze względu na jego wysokie walory profilaktyczne i wychowawcze.

Działanie I.3.2.

Badanie zakresu działań edukacyjnych i wychowawczych mających na celu przygotowanie do życia w rodzinie (m.in. przedmiot "Wychowanie do życia w rodzinie").

Według danych uzyskanych z Kuratorium Oświaty w Olsztynie, zajęcia edukacyjne „Wychowanie do życia w rodzinie” odbywały się zgodnie z obowiązującą w roku 2008 podstawą programową kształcenia ogólnego, w wymiarze 1 godziny tygodniowo przez okres jednego semestru w klasach V i VI szkół podstawowych oraz w klasach I i II klasach gimnazjum, a także w szkołach ponadgimnazjalnych.

Zajęcia te odbywają się w większości szkół w województwa. Prowadzone one były w sposób właściwy, zgodnie z istniejącymi programami nauczania dla poszczególnych etapów edukacyjnych.

Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie w roku 2008 zorganizował 2 kursy kwalifikacyjne nadające uprawnienia do nauczania przedmiotu „Wychowanie do życia w rodzinie”. Ukończyło je łącznie 58 osób.

Działanie I.3.3.

Promowanie i wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci, młodzieży oraz wprowadzania nowych form i metod np. kształcenia na odległość.

1. Na podstawie danych uzyskanych z Kuratorium Oświaty w Olsztynie pomoc stypendialna w roku szkolnym 2007/2008 przedstawiała się w województwie w sposób następujący.

Pomoc stypendialna udzielana uczniom w roku szkolnym 2007/2008 pochodziła z trzech podstawowych źródeł:

- ze środków Narodowego Programu Stypendialnego, przydzielano w jednostkach samorządu terytorialnego jako tzw. stypendium socjalne, zależne jedynie od dochodów na członka rodziny, nie powiązane z wynikami osiąganymi w nauce;
- ze środków Prezesa Rady Ministrów za wyniki w nauce;
- ze środków Ministra Edukacji Narodowej za wyniki w nauce.

1.1 Narodowy Program Stypendialny

Z tego programu dofinansowana była pomoc materialna dla uczniów. Środki pochodziły z rezerwy celowej budżetu państwa.

W ramach tych środków wypłacono stypendia i zasiłki szkolne

Pomoc materialna przysługiwała:

- uczniom szkół publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych
- wychowankom publicznych i niepublicznych ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży upośledzonym w stopniu głębokim, a także dzieciom i młodzieży upośledzonym umysłowo ze sprzężonymi niepełnosprawnościami na realizację odpowiednio obowiązku szkolnego i obowiązku nauki
- uczniom szkół niepublicznych nie posiadających uprawnień szkół publicznych

Stypendium szkolne mógł otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie występowało: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina była niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe.

Zasilek szkolny mógł być przyznany w przypadku:

- śmierci rodzica lub prawnego opiekuna,
- klęski żywiołowej,
- wydatków związanych z długotrwałą chorobą (ucznia, czy w rodzinie),
- innych, szczególnych okoliczności

Tabela nr 6

Pomoc w ramach „Narodowego Programu Stypendialnego”

Rok budżetowy	Liczba uczniów objętych pomocą	Kwota w zł
2007 r. wrzesień-grudzień	50.136	16.063.779
2008 r. styczeń-czerwiec	47.020	17.921.280
Łącznie w roku szkolnym 2007/2008		33.985.059

Źródło danych: Kuratorium Oświaty w Olsztynie

1.2. Stypendium Prezesa Rady Ministrów

Stypendium to przyznano 171 uczniom w roku szkolnym 2007/2008 (nie więcej niż dla jednego ucznia z danej szkoły).

Wypłata stypendium odbyła się w dwóch transzach. Wysokość pierwszej transzy stypendium wyniosła 1032 zł za okres od września do grudnia 2007 r.

Druga transza stypendium wynosiła 1548 zł.

W roku szkolnym 2007/2008 przeznaczono ze środków Prezesa Rady Ministrów ogółem 441.180 zł dla wybitnych uczniów naszego województwa.

Stypendium Prezesa Rady Ministrów przyznawano uczniowi, który otrzymał promocję z wyróżnieniem, uzyskując przy tym najwyższą w danej szkole średnią ocen lub wykazał szczególne uzdolnienia w co najmniej jednej dziedzinie wiedzy, uzyskując w niej najwyższe wyniki, a w pozostałych dziedzinach wiedzy wyniki co najmniej dobre.

Kandydatów do stypendium typował samorząd uczniowski, który wnioski o przyznanie stypendium, wraz z uzasadnieniem, przedstawiał Radzie Szkoły. Możliwe było zatwierdzenie tylko jednego kandydata w danym typie szkoły.

1.3. Stypendium Ministra Edukacji Narodowej

Minister Edukacji Narodowej przyznał stypendia pięciu uczniom lub absolwentom szkół z województwa warmińsko – mazurskiego. Stypendia ze środków Ministra Edukacji Narodowej przekazano na konto stypendysty lub jego rodziców w wysokości 3.200 zł na 1 ucznia. Łącznie wypłacono na ten cel 16.000 zł.

2. Program „Poprawa szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze środowisk wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2000-2005”.

W roku 2008 realizowany był jeszcze przez Samorząd Województwa kolejny etap programu „Poprawa szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze środowisk wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2000-2005”.

W realizacji programu w roku 2008 uczestniczyło 5 gmin .

W roku 2008 uczelnie ukończyło 2 studentów. Są to absolwenci Uniwersytetu Warmińsko Mazurskiego w Olsztynie.

W 2008 roku na pomoc materialną dla studentów zarówno ze środków budżetu gmin i budżetu Województwa Warmińsko – Mazurskiego wydatkowano w równych częściach kwotę 11.700 zł

Od początku realizacji pomocy materialnej dla studentów, tj. od października 2000 roku do grudnia 2008 roku, zarówno ze środków budżetu gmin i budżetu Województwa Warmińsko – Mazurskiego wydatkowano ogółem kwotę 543.900 zł

Od października 2000 do grudnia 2008 r. w programie uczestniczyło 61 studentów z 31 gmin, z tego ukończyło uczelnie 46 osób, natomiast 12 osób w trakcie programu rezygnowało ze studiów, bądź zmieniał tryb ze stacjonarnych na zaoczne, jak również w wielu przypadkach sytuacja materialna w rodzinie studenta ulegała poprawie, co zgodnie z kryteriami określonymi w programie oraz zawartymi Porozumieniami, uniemożliwiało dalsze finansowanie.

W 2009 roku trzech ostatnich studentów uczestniczących w programie zakończy edukację, zatem będzie to ostatni rok realizacji programu.

Niezwykle cennym efektem Programu jest zaktywizowanie samorządów gmin i powiatów oraz organizacji pozarządowych do tworzenia lokalnych programów stypendialnych.

Działanie I.3.4.

Inicjowanie kształtowania prawa oraz jego wprowadzania na szczeblu lokalnym i krajowym, w zakresie wzmocnienia i rozwoju rodzin.

Urząd Marszałkowski zachęcał samorzady lokalne do podejmowania inicjatyw w zakresie stanowienia prawa lokalnego, które zawierałoby preferencje dla rodzin w opłatach lokalnych należności podatkowych, w korzystaniu przez członków rodzin z placówek kulturalnych, sportowych, umożliwienie przejazdów dzieci do szkół również na korzystanie z zajęć pozalekcyjnych.

Na podstawie informacji uzyskanych z powiatów i gmin można stwierdzić, że ten rodzaj wspierania rodzin nie znajduje zbyt dużego zrozumienia wśród lokalnych samorządów, poza realizowanym obowiązkowym zadaniem, jakim jest zapewnienie dowozu dzieci do szkół na zajęcia szkolne oraz udzielaniem wsparcia finansowego ze środków gminy z tytułu urodzenia dziecka.

W 2008 r. - 8 gmin wypłaciło jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, tj.: Górowo Iławeckie (2000 zł), Braniewo (1000 zł), Elk (1000 zł), Giżycko (1000 zł), Iława (1000 zł), Olsztynek (2000 zł), Węgorzewo (1000 zł), Działdowo (1000 zł) oraz miasta Elbląg (1000 zł) i Olsztyn (200 zł).

Działanie I.3.5.

Podejmowanie inicjatyw na rzecz aktywizacji zawodowej osób i rodzin znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz wspieranie otoczenia społecznego osób bezrobotnych (członków rodzin i in. osób zależnych).

I. Sytuacja na rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim

Działania związane z ograniczeniem bezrobocia stanowią bardzo istotny element realizacji jednego z najważniejszych celów polityki wobec rodziny.

Rynek pracy w województwie warmińsko-mazurskim był w roku 2008, w dalszym ciągu jednym z najtrudniejszych w kraju, zarówno pod względem popytu jak i podaży pracy.

Mimo to prowadzona przez Samorząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego, planowa polityka promocji zatrudnienia oraz aktywizacji bezrobotnych, dała wymierne efekty w postaci spadku poziomu (liczby) i natężenia bezrobocia (stopy bezrobocia).

W 2008 roku bezrobocie w regionie osiągnęło najniższy poziom od 1999 roku, czyli od momentu powstania województwa.

Na stabilizację i spadek liczby bezrobotnych w ostatnich latach wpływ miały między innymi:

- utrzymująca się dobra koniunktura gospodarcza, powodująca zwiększone zapotrzebowanie na pracowników,
- skuteczna realizacja prozatrudnieniowej strategii i polityki rynku pracy, określonej, między innymi w *Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko – Mazurskim do 2020 roku* oraz w *Regionalnym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia*,
- poprawa efektywności pracy publicznych służb zatrudnienia poprzez wprowadzenie standardów usług,
- pozyskanie w 2008 roku znacznych środków Funduszu Pracy,
- realizacja projektów i programów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego,
- działania aktywizujące bezrobotnych, realizowane przez publiczne służby zatrudnienia.

Na ograniczenie bezrobocia pewien wpływ miała również zagraniczna migracja zarobkowa.

Mimo optymistycznych zapowiedzi, w województwie warmińsko – mazurskim w ostatnich miesiącach 2008 roku można było zaobserwować pogarszającą się sytuację na rynku pracy. Niepewność sytuacji ekonomicznej, niosła ze sobą zagrożenia bezpośrednio przekładające się na bezpieczeństwo socjalne rodzin.

Stopa bezrobocia, jaką odnotowano w regionie na koniec grudnia 2008 roku, wynosząca 16,8%, była ponad półtorakrotnie wyższa niż przeciętnie w kraju (9,5%).

Tabela nr 7

Stopa bezrobocia w latach 2006 - 2008 w Polsce i w województwie warmińsko-mazurskim

Wyszczególnienie	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Wzrost, spadek w pkt. %		
				3-2	4-3	4-2
1	2	3	4	5	6	7
Kraj	14,9	11,2	9,5	-3,7	-1,7	-5,4
Region	23,7	18,7	16,8	-5,0	-1,9	-6,9

Źródło: opracowanie własne WUP w Olsztynie, na podstawie danych GUS

Według stanu na koniec 2008 roku, **liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa warmińsko – mazurskiego wyniosła 87 420 osób.** W stosunku do grudnia 2007 roku, spadek liczby bezrobotnych w województwie wyniósł 11,7% (11 575 osób), w kraju 15,6% (272 821 osób).

W województwie warmińsko-mazurskim odnotowuje się duże zróżnicowanie przestrzenne w natężeniu bezrobocia. Rozpiętość między najniższym (4,2% w Olsztynie) i najwyższym (powiat bartoszycki 30,9%) wskaźnikiem stopy bezrobocia w województwie, wynosiła na koniec 2008 roku 26,7 pkt proc.

Struktura regionalnego bezrobocia w województwie była w 2008 r. była wyraźnie niekorzystna, tj.:

- 66,7% populacji legitymowało się wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym, a 32,0% nie posiada żadnych kwalifikacji zawodowych, w kraju odpowiednio: 59,1% i 29,2%,
- 50,6% ogółu zarejestrowanych posiadało status osoby długotrwale bezrobotnej,
- bezrobotni do 34 roku życia stanowili 48,7% ogólnej populacji a w grupie tej 42,7% osób nie przekroczyło 25 lat;

W trosce o bezpieczeństwo socjalne i ekonomiczne bezrobotnych i członków ich rodzin, ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy gwarantuje pewne zabezpieczenia w postaci

zasiłków osłonowych z tytułu bezrobocia, a także aktywizację zawodową i społeczną poprzez subsydiowane zatrudnienie, szkolenia, czynne pośrednictwo pracy, poradnictwo i informację zawodową.

W końcu 2008 roku w województwie **zasiłki z tytułu bezrobocia pobierało 19,7 tys. osób**, tj. 22,6% ogółu zarejestrowanych w urzędach pracy. Przeciętny okres pobierania zasiłku w regionie warmińsko – mazurskim wynosił 12 miesięcy.

Niejednokrotnie zasiłek z Funduszu Pracy stanowił jedyny dochód bezrobotnego i jego rodziny. Na zasiłki z tytułu bezrobocia w roku 2008 wydatkowano 136,9 mln zł., co stanowiło 38,9% ogółu wydatków z Funduszu Pracy.

W województwie warmińsko – mazurskim w roku 2008, z **podstawowych form aktywizacji bezrobotnych** (subsydiowane zatrudnienie, szkolenia, staże, prace społecznie użyteczne, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy), skorzystały ogółem 42,3 tys. osób. Jest to o 0,9% (ok. 400 osób) więcej niż w 2007 roku.

Z ogólnej liczby zaktywizowanych w 2008 roku:

- pracę podjęło 62,5 tys. osób
 - w tym subsydiowaną z Funduszu Pracy – 13,6 tys. osób; roboty publiczne (3,2 tys. osób), prace interwencyjne (4,4 tys. osób), prace społecznie użyteczne (5,7 tys. osób),
 - niesubsydiowaną - 48,9 tys. osób,
- dotację na rozpoczęcie działalności gospodarczej otrzymało 2,7 tys. osób,
- 1,2 tys. pracodawców otrzymało dotacje na doposażenie lub organizację 1,8 tys. nowych miejsc pracy, na których zatrudniono 2,9 tys. bezrobotnych,
- na szkolenia w celu podniesienia lub nabycia nowych kwalifikacji skierowano 9,2 tys. osób,
- staże zawodowe u pracodawców odbyło 9,3 tys. młode osoby,
- przygotowanie zawodowe w miejscu pracy podjęło 4,4 osób.

Na aktywizację bezrobotnych w celu poprawy ich statusu ekonomiczno - społecznego w 2008 roku wydano łącznie 195,8 mln zł.

II. Środki z Funduszu Pracy przeznaczone na dofinansowanie programów realizowanych przez powiatowe urzędy pracy

Osoby bezrobotne były w 2008 r. wspierane w ramach programów realizowanych przez powiatowe urzędy pracy. Niżej wymienione programy były dofinansowywane ze środków Funduszu Pracy oraz z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

1. Gminny Konsultant R – IV edycja

W ramach programu osoby bezrobotne zatrudnione w urzędach gmin udzieliły pomocy ponad 70 rolnikom w wypełnieniu wniosków o dopłaty obszarowe. Program był zrealizowany ze środków Funduszu Pracy, z rezerwy Marszałka ze środków o łącznej kwocie ok. 290 tys. zł.

2. Nowe kwalifikacje – nowa praca

W ramach programu zostały zrealizowane działania aktywizujące osoby bezrobotne, które nie posiadały kwalifikacji lub ich dotychczasowe kwalifikacje nie odpowiadały wymogom rynku pracy. Programem zostało objętych ok. 900 osób. Program został zrealizowany w oparciu o środki z Funduszu Pracy z rezerwy Marszałka w kwocie ok. 2.8 mln. zł.

3. Osoby w wieku powyżej 50 lat powracające na rynek pracy

W ramach programu zostały podjęte działania przygotowujące osoby powyżej 50 roku życia do ponownego wejścia na rynek pracy. Programem zostało objętych ok. 400 osób. Program został zrealizowany w oparciu o środki z Funduszu Pracy z rezerwy Marszałka w kwocie ok. 1.3 mln. zł.

4. Przedsiębiorczość 2008

W ramach tego programu udzielono osobom bezrobotnym dotacji na podjęcie działalności gospodarczej, a także udzielono dotacji przedsiębiorcom na tworzenie nowych stanowisk pracy. Programem zostało objętych ponad 170 osób. Program został zrealizowany w oparciu o środki z Funduszu Pracy z rezerwy Marszałka w kwocie ok. 2.4 mln. zł.

III. Wsparcie działań aktywizujących osoby bezrobotne oraz zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym w oparciu o środki z Europejskiego Funduszu Społecznego na wdrażanie w województwie Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

W województwie od 2007 r. wdrażany jest Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Celem wdrażanego programu było wsparcie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz umożliwienie im powrotu na rynek pracy.

Cel ten były realizowane w 2008 r. poprzez działania Samorządu Województwa głównie w ramach następujących priorytetów:

Priorytet VI – Rynek pracy otwarty dla wszystkich

Priorytet VII – Promocja integracji społecznej

Priorytet VIII – Regionalne kadry gospodarki

Priorytet IX – Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach

1. – W ramach Priorytetu VI w 2008 r. realizowane były działania służące aktywizacji osób pozostających bez pracy, szczególnie długotrwale bezrobotnych, a także kobiet, osób starszych, bezrobotnych mieszkańców obszarów wiejskich, oraz osób po raz pierwszy wchodzących na rynek pracy.

Do realizacji zostało zatwierdzonych 59 projektów na łączną kwotę 35 mln zł.

2. – W ramach Priorytetu VII w 2008 r. realizowane były działania służące zapobieganiu wykluczeniu społecznemu oraz zapewnieniu równego dostępu do zatrudnienia osobom i grupom społecznym doświadczającym dyskryminacji na rynku pracy, m.in. poprzez rozwój form aktywizacji i integracji oraz wspierania zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej.

W 2008 roku zostało zatwierdzonych do realizacji w województwie 124 projektów na łączną kwotę 32,1 mln zł - 105 z nich były to projekty systemowe na kwotę 26.6 mln zł (w tym projekt systemowy ROPS na kwotę 1.47 mln zł) i 18 projektów konkursowych na kwotę 5,46 mln zł.

3. – W ramach Priorytetu VIII w 2008 r. realizowane były działania mające na celu m.in. podwyższenie lub zdobywanie nowych kwalifikacji wśród pracowników przedsiębiorstw przechodzących procesy restrukturyzacji, zwiększanie dostępności do szkoleń e-learningowych, podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez osoby dorosłe pracujące w celu poszerzenia wiedzy lub zmiany kwalifikacji zawodowych.

Do realizacji w 2008 r. zostało zakwalifikowanych 62 projekty, obejmujące w/w działania.

Na ich realizację została przeznaczona kwota 35,7 mln zł.

4. – W ramach Priorytetu IX w 2008 r. zostały zatwierdzone do realizacji działania mające na celu wyrównywanie dysproporcji edukacyjnych, upowszechnianie edukacji przedszkolnej szczególnie na obszarach wiejskich oraz modernizacja kształcenia zawodowego w celu jego lepszego dostosowania do potrzeb rynku pracy.

W ramach Priorytetu IX w 2008 r. zostało zatwierdzonych do realizacji 233 projektów na łączną kwotę 58,4 mln zł.

IV. Współpraca Samorządu Województwa z Warmińsko-Mazurskim Bankiem Żywności w Olsztynie w ramach projektu „Pomoc żywnościowa dla najuboższych mieszkańców regionu Warmii i Mazur w latach 2007-2009”

Istotnym czynnikiem wpływającym na poprawę warunków życia rodzin najuboższych, a jednocześnie przyczyniającym się do zwiększenia aktywności środowisk lokalnych jest porozumienie podpisane w 2007 roku przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego z Bankiem Żywności w Olsztynie.

Wobec występowania problemów socjalno-bytowych mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego, w tym zaspokajania potrzeb żywieniowych, strony porozumienia uznały za niezbędne podjęcie działań na rzecz pozyskiwania żywności dla najuboższych mieszkańców województwa.

Strony zgodnie zaakceptowały założenia projektu „Pomoc żywnościowa dla najuboższych mieszkańców regionu Warmii i Mazur w latach 2007-2009” i zdecydowały o jego realizacji.

Współpraca obejmuje:

- podejmowanie działań umożliwiających pozyskiwanie żywności dla rodzin najuboższych województwa warmińsko – mazurskiego,
- upowszechnianie idei przeciwdziałania marnotrawstwu żywności i wykorzystywania jej na potrzeby środowisk wymagających systematycznego wsparcia,
- rozwój wolontariatu,
- pomoc w zatrudnieniu.

W 2008 r. w ramach dotacji celowej udzielonej z budżetu Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego na działania Banku Żywności w Olsztynie, w ramach realizacji zadania „Dostarczanie pomocy żywnościowej na rzecz organizacji zajmujących się rodzinami w trudnej sytuacji materialnej” **współpracę z BŻ podjęło 306 podmiotów, w tym 66 samorządów gminnych oraz organizacje pozarządowe i szkoły.**

Tabela nr 8

Pomoc żywnościowa udzielona mieszkańcom województwa w latach 2004-2008

Lp.	Działanie	Rok				
		2004	2005	2006	2007	2008
1.	Liczba osób objętych pomocą /w tys./	120	130	140	135	120
2.	Ilość wydanych artykułów spożywczych /w tonach/	1.170	2.800	3.000	3.500	3.000

Źródło danych: Warmińsko-Mazurski Bank Żywności w Olsztynie

Działanie I.3.6.

Promowanie działań na rzecz poprawy warunków mieszkaniowych rodzin oraz zapobiegania eksmisjom.

Według danych nadesłanych przez ponad 90% gmin wynika, że w 2008 r., w samych tylko mieszkaniach komunalnych, ponad 2.640 rodzin i ponad 760 osób samotnych zagrożonych było eksmisją z tytułu zalegania z opłatami.

Natomiast ponad 1.600 rodzin posiadało sądowy nakaz eksmisji. Nakaz ten dotknął również 530 osób samotnych.

W gminach nie są prowadzone statystyki dotyczące zagrożenia eksmisją i jej wykonywaniem z lokali, będących własnością spółdzielni mieszkaniowych i innych podmiotów.

Urząd Marszałkowski, w ramach współpracy z lokalnymi samorządami zachęcał, aby korzystać z prawnych możliwości, które daje Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych, w obszarze poprawy warunków mieszkaniowych w danej gminie oraz zapobiegania groźbie eksmisji rodzin.

Tabela 9

Liczba rodzin i osób posiadających sądowy nakaz eksmisji w latach 2004-2008

Rok	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba rodzin posiadających sądowy nakaz eksmisji	700	450	652	1.245	1.615
Liczba osób samotnych posiadających sądowy nakaz eksmisji	1.700	260	1.139	507	530

Źródło danych: badania ankietowe ROPS z lutego 2009 r.

Tabela 10

Liczba rodzin i osób zagrożonych eksmisją z tytułu zalegania z opłatami za czynsz w mieszkaniach komunalnych w latach 2004-2008

Rok	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba rodzin zagrożonych eksmisją z tytułu zalegania z opłatami	1.800	2.670	1.382	4.812	2.640
Liczba osób samotnych zagrożonych eksmisją z tytułu zalegania z opłatami	5.500	440	1.787	966	760

Źródło danych: badania ankietowe ROPS z lutego 2009 r.

Dane dotyczące poszczególnych lat są w dużej mierze szacunkowe, gdyż w wielu przypadkach nie zawierają informacji dotyczących mieszkań spółdzielczych i innych niż komunalne.

W tej sytuacji o wiele więcej osób i rodzin niż podano, zagrożonych było eksmisją z tytułu zalegania z opłatami.

Tabela nr 11

Wskaźniki osiągnięcia celu I. 3.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok	
		2007	2008
1	Liczba podmiotów realizujących działania edukacyjne i wychowawcze mające na celu przygotowanie do życia w rodzinie	większość szkół z 1.484 funkcjonujących	większość szkół z 1.583 funkcjonujących
2	Liczba samorządów współpracujących z Samorządem Województwa przy realizacji programów profilaktycznych wspierających właściwe wypełnianie funkcji wychowawczych w rodzinach	24	16
3	Liczba grup warsztatowych "Szkół dla Rodziców i Wychowawców" i in. programów profilaktycznych wspierających właściwe wypełnianie funkcji wychowawczych w rodzinach.	137	78
4	Liczba lokalnych programów mieszkaniowych	7	15

Źródło danych: badania ankietowe ROPS z lutego 2009 r.

Informacje z Kuratorium Oświaty w Olsztynie

Działanie I.3.7.**Promowanie różnych form zatrudnienia kobiet (przyjaznych rodzinie).**

Realizacja tego działania została rozpoczęta w ramach PO KL. Działanie to będzie realizowane szerzej w latach następnych.

PRIORYTET II:

Wspieranie podmiotów pomagających rodzinom w sytuacjach problemowych, kryzysowych

Cel ogólny : Stworzenie w województwie systemu wspierania rodzin w sytuacjach problemowych, kryzysowych

Cel szczegółowy II. 1.

Rozwój infrastruktury i usług w zakresie opieki oraz poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego.

W celu umożliwienia rodzinie korzystania z pomocy, niezbędne jest stworzenie odpowiedniej infrastruktury oraz dysponowanie specjalistyczną kadrami.

Działanie II. 1.1.

Wspieranie tworzenia infrastruktury socjalnej na rzecz systemu specjalistycznej pomocy rodzinom (Dienne Domy Pomocy Społecznej, Środowiskowe Domy Samopomocy, centra i kluby integracji społecznej, poradnie specjalistyczne, punkty poradnictwa, ośrodki interwencji kryzysowej, hostele, specjalistyczna kadra, opieka domowa nad ludźmi w podeszłym wieku, grupy wsparcia i in).

Na podstawie danych uzyskanych za pośrednictwem badań ankietowych z powiatowych centrów pomocy rodzinie, przeprowadzonych w lutym 2009 r., poniżej przedstawiono informacje dotyczące infrastruktury oraz poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego, świadczonego na terenie województwa w 2008 r.

1. Poradnie Rodzinne

W 2008 r. funkcjonowało 37 Poradni Rodzinnych na terenie 17 powiatów, tj: bartoszyckiego – 1, braniewskiego – 1, działdowskiego – 3, elbląskiego – 1, elckiego – 1, lidzbarskiego – 2, mrągowskiego – 2, nidzickiego – 2, nowomiejskiego – 2, oleckiego – 3, olsztyńskiego – 5, ostródzkiego – 1, piskiego – 1, szczycieńskiego – 2, węgorzewskiego – 1, w mieście Elblągu – 3, w mieście Olsztynie – 6.

Dla porównania w 2007 r. funkcjonowało 27 Poradni Rodzinnych na terenie 13 powiatów, tj: braniewskiego – 6, działdowskiego – 2, elbląskiego – 1, kętrzyńskiego – 1, lidzbarskiego – 2, mrągowskiego – 1, nowomiejskiego – 1, oleckiego – 1, piskiego – 1, szczycieńskiego – 2, węgorzewskiego – 1, w mieście Elblągu – 2, w mieście Olsztynie – 6.

Z przedstawionych danych wynika, że w porównaniu z rokiem 2007 o 10 wzrosła liczba poradni rodzinnych oraz o 4 wzrosła liczba powiatów, na terenie których działały poradnie rodzinne.

Ponadto w 2008 r. w 10 powiatach poradnictwo rodzinne realizowane było w różnych formach i miejscach, np. przez:

- katolickie poradnie rodzinne przy parafiach (Bartoszyce, Braniewo, Lidzbark Warmiński, Nowe Miasto Lubawskie, Szczytno, Węgorzewo);
- W powiatowym punkcie konsultacyjno – informacyjnym (Olsztyn);
- Przy Ośrodku Interwencji Kryzysowej (Olecko, Olsztyn);
- W strukturze PCPR (Elbląg, Giżycko, Iława, Mrągowo, Nidzica, Nowe Miasto Lubawskie, Olsztyn, Pisz).

W innych rejonach poradnictwo świadczone było, w miarę posiadanych możliwości, przez ośrodki pomocy społecznej.

Nie była to sytuacja zadowalająca, gdyż wiele rodzin pozbawionych było możliwości skorzystania z terapii, systematycznego wsparcia psychologicznego w trudnych sytuacjach życiowych. Przeciwdziałanie pogłębianiu się kryzysów i narastaniu problemów w rodzinach wymaga utworzenia profesjonalnego, sprawnie funkcjonującego we wszystkich powiatach, systemu poradnictwa specjalistycznego, wsparcia rodzin oraz terapii rodzinnej.

2. Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze

Miejscami, w których świadczone było poradnictwo specjalistyczne były również ośrodki adopcyjno-opiekuńcze. Według danych uzyskanych przez Urząd Marszałkowski, w 2008 roku działało 7 ośrodków adopcyjno-opiekuńczych wpisanych do wojewódzkiego rejestru OAO (Elk, Giżycko, Ostróda, Elbląg, Węgorzewo, dwa ośrodki w Olsztynie).

W ośrodkach tych organizowane były również grupy wsparcia dla rodzin adopcyjnych, rodzin zastępczych, prowadzono szkolenia dla małżeństw przygotowujących się do przysposobienia dziecka lub podjęcia funkcji rodziny zastępczej.

3. Domy Dziennego Pobytu, Środowiskowe Domy Samopomocy

Dużym wsparciem dla rodzin był system specjalistycznej pomocy rodzinom, świadczony poprzez Domy Dziennego Pobytu i Środowiskowe Domy Samopomocy.

Szczegółowy wykaz infrastruktury pomocy społecznej opracowywany jest przez Biuro ds. pomocy społecznej i koordynacji świadczeń rodzinnych ROPS Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego i znajduje się na stronie internetowej Urzędu <http://www.wrota.warmia.mazury.pl/> w zakładce POLITYKA SPOŁECZNA, w dziale POMOC I INTEGRACJA SPOŁECZNA.

4. Poradnie terapii uzależnień oraz placówki leczenia odwykowego

Ważnym systemowym rozwiązaniem służącym rodzinom, były gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wdrażane dzięki środkom uzyskiwanym z pobierania opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż detaliczną alkoholu. Dzięki temu rozbudowana została sieć poradnictwa, terapii i wsparcia dla osób dotkniętych uzależnieniami (głównie od alkoholu) oraz ich rodzin, w tym:

- **Poradnie Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Narkotyków i Współuzależnienia**
Zajmują się one diagnozą uzależnień i współuzależnień. Świadczą porady lekarskie, prowadzą terapię podstawową i pogłębioną grupową dla osób uzależnionych, terapię grupową dla rodzin, psychoterapię indywidualną, psychoterapię rodzinną, treningi terapeutyczne, kierują do ośrodków leczenia stacjonarnego.
W 2008 r. Poradnie funkcjonowały w: Bartoszycach, Braniewie, Dobrym Mieście, Działdowie, Elku, Giżycku, Iławie, Mrągowie, Nidzicy, Olsztynie, Ostródzie, Pisz, Szczytnie, Węgorzewie, Elblągu (3 poradnie),
- **Całodobowe oddziały terapii uzależnienia od alkoholu (COTUA):** Frombork, Giżycko, Iława, Lidzbark Warmiński, Olsztyn, Stare Juchy,
- **Oddziały leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych (OLAZA):** Giżycko, Olsztyn, Węgorzewo,
- **Stacjonarne ośrodki leczenia osób dorosłych i dzieci uzależnionych od narkotyków w:** Różewcu (organem założycielskim jest Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego), w Gaudynkach (Monar) i w Elblągu (KARAN).

5. Powiatowe punkty konsultacyjne

Samorząd Województwa, w ramach wspólnej realizacji zadań Województwa i jednostek samorządów terytorialnych udzielił w roku 2008 z budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego dotacji celowych powiatom: giżyckiemu, kętrzyńskiemu, elbląskiemu, szczycieńskiemu, ostródzkiemu, węgorzewskiemu, mragowskiemu w łącznej kwocie 110.000 zł na kontynuację zadań z zakresu poradnictwa w powiatowych punktach konsultacyjnych dla osób dotkniętych problemem choroby alkoholowej i przemocą domową oraz organizację profesjonalnego wsparcia młodzieży.

Powyższe projekty były realizowane w ramach „Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2008–2011”.

Działanie II. 1. 2.

Doskonalenie i szkolenie kadr instytucji pomocy społecznej:

- **pracujących z rodzinami,**
- **realizujących zadania na rzecz aktywizacji zawodowej.**

W celu doskonalenia zawodowego kadr instytucji pomocy społecznej w 2008 r. Urząd Marszałkowski zorganizował i współorganizował niżej wymienione szkolenia.

1. Szkolenia finansowane ze środków pomocy społecznej

Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego zorganizował 14 szkoleń specjalistycznych dla pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Przeszkolono łącznie 546 osób w systemie warsztatowym, w małych grupach. Dotyczyły one pracy z rodziną oraz możliwości i zakresu świadczenia pomocy.

Przykładowa tematyka szkoleń:

- Zasady stosowania KPA w przyznawaniu świadczeń pomocy społecznej – 177 uczestników.
- Polityka społeczna – aktualny stan prawny – 130 uczestników.
- Praca z trudnym klientem – przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu. Sposoby radzenia sobie ze stresem – 65 uczestników.
- Regulacje prawne oraz sposób/zakres stosowania przymusu bezpośredniego wobec mieszkańców domów pomocy społecznej – 28 uczestników.
- Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych – 24 uczestników.
- Mediacje jako narzędzie pracownika socjalnego do rozwiązywania konfliktów w rodzinie – 40 uczestników.
- Szkolenie dla członków spółdzielni socjalnych w zakresie prawa pracy, prowadzenia dokumentacji, możliwości pozyskiwania dofinansowania swojej działalności – 22 uczestników.
- Doskonalenie umiejętności intra- i interpersonalnych pracownika socjalnego oraz opiekuna – 40 uczestników.

Łącznie przeszkolono 526 osób.

2. Szkolenia zrealizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w 2008 r. w ramach Projektu systemowego „Efektywnie, Fachowo, Skutecznie na Warmii i Mazurach”

- Kontrakt socjalny i program aktywności lokalnej jako narzędzie aktywnej integracji - 120 uczestników.
- Projektowanie działań w zakresie integracji długotrwale bezrobotnych - 100 uczestników.
- Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych w tym z zabrudzeniami psychicznymi - 70 uczestników.
- Formy i metody aktywnej integracji społecznej i zawodowej młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym - 150 uczestników.
- Budowanie partnerstwa na rzecz rozwoju aktywnej integracji w środowisku lokalnym - 140 uczestników.
- Promocja ekonomii społecznej i zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej - 140 uczestników.
- Konstruowanie wniosków systemowych przez OPS oraz PCPR z terenu województwa warmińsko – mazurskiego w ramach Priorytetu VII, Działania 7.1 PO KL – warsztaty - 200 uczestników.
- PO KL – Priorytet VII, Promocja integracji społecznej – konstruowanie i ocena projektów konkursowych, zasady działania KOP- 25 uczestników.
- Rozliczanie i księgowanie wydatków ponoszonych w trakcie realizacji projektów systemowych dla szkolenia kadr finansowo- księgowych beneficjentów Działania 7.1 PO KL – 120 uczestników.

Łącznie przeszkolono 1065 osób.

II.1.3.

Inicjowanie przedsięwzięć kierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

I. Centra i Kluby Integracji Społecznej.

W celu przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz pobudzaniu aktywności osób pozostających bez pracy (szczególnie mających na utrzymaniu rodziny oraz ludzi młodych), Samorząd Województwa wspierał tworzenie Centrów i Klubów Integracji Społecznej (CIS, KIS).

Tabela nr 12

Centra i Kluby Integracji Społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2004-2008

Lp.	Forma organizacyjna	Liczba podmiotów w województwie				
		Rok				
		2004	2005	2006	2007	2008
1.	Centrum Integracji Społecznej	1	2	4	4	4
2.	Klub Integracji Społecznej	-	51	65	70	58

Źródło: materiały własne ROPS

W 2008 r. funkcjonowały w województwie 4 Centra Integracji Społecznej, tj. tyle samo co w 2007 r., natomiast liczba Klubów Integracji Społecznej uległa zmniejszeniu.

Podstawowym zadaniem CIS i KIS jest realizacja programów w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie.

Uczestnictwo w programach prowadzonych przez „Centra” i „Kluby” wpływa na poprawę funkcjonowania uczestników warsztatów w życiu osobistym i rodzinnym, zapewnia aktywizację zawodową, a także umożliwia zapewnienie większego bezpieczeństwa socjalnego.

Jest również elementem wspierającym dzieci i młodzież żyjących w rodzinach zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Podczas warsztatów kształtowane są pozytywne postawy takie jak: wzajemne wspieranie się w pokonywaniu codziennych trudności, z którymi uczestnicy mają do czynienia, np. w rodzinie, najbliższym otoczeniu.

II. Dane o sytuacjach kryzysowych uzyskane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie.

Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie przesłała Urzędowi Marszałkowskiemu dane o sytuacjach kryzysowych, które miały miejsce w rodzinach w 2008 r.

Przekazała również informacje o podjętych działaniach operacyjnych, a także o realizowanych programach profilaktycznych mających na celu wsparcie rodzin.

Policja w 2008 r. przeprowadziła łącznie 30.195 interwencji domowych, z czego 3.913 dotyczyło przemocy w rodzinie.

W wyniku doznanej przemocy pokrzywdzonych zostało 3.686 kobiet, 406 mężczyzn a także 2.055 dzieci do lat 13 i 1.075 dzieci starszych w wieku od 13 do 18 lat.

Sprawcami przemocy domowej było 3.721 mężczyzn, 189 kobiet i 11 nieletnich, z czego 2.823 mężczyzn, 91 kobiet i 3 nieletnich znajdowało się pod wpływem alkoholu.

Pomocy medycznej wymagało 37 osób pokrzywdzonych oraz 104 sprawców przemocy domowej.

Podczas interwencji zakładana była przez policję „Niebieska Karta”.

Tabela nr 13

Interwencje domowe w 2008 r.

Lp.	Wyszczególnienie	2008 r.
1.	Liczba przeprowadzonych interwencji domowych /ogółem/	30195
2.	Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej /ogółem/	7222
3.	Liczba sprawców przemocy domowej /ogółem/	3921
4.	Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu /ogółem/	2917
5.	Liczba przypadków udzielenia pomocy medycznej	141

Źródło danych: Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie

Tabela nr 14

Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy domowej, w których była prowadzona procedura „Niebieskich Kart”

Podstawa prawna	Przedmiot postępowania	Postępowania		
		wszczęte	stwierdzone	zakończone
z art. 207 kk	znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny	604	430	546

Źródło danych: Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie

Informacje o podjętych czynnościach Komendy Policji przesyłały do następujących podmiotów:

- ośrodków pomocy społecznej – 1.388
- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych - 951
- placówek służby zdrowia – 37
- placówek szkolno-wychowawczych – 1
- organizacji pozarządowych – 107
- innych – 1.135

III. Doraźna pomoc w sytuacjach kryzysowych.

Doraźnej pomocy w nagłych sytuacjach kryzysowych udzielały placówki świadczące usługi w zakresie interwencji kryzysowej. W 2008 r. na terenie województwa działało 25 takich ośrodków.

Na terenie miasta Olsztyna funkcjonowało 9 Dzielnicowych Zespołów Interwencji Kryzysowej, w skład których weszli przedstawiciele GOW, SOW, organizacji pozarządowych, kurator, pracownik socjalny, dzielnicowy, pedagog i wolontariusz.

IV. Problemy z przestrzeganiem prawa przez osoby młodociane.

Istotnym problemem wychowawczym wynikającym często z dysfunkcyjności rodzin było zachowywanie się młodzieży popadającej w konflikt z prawem.

W oparciu o dane z Sądów Okręgowych w Olsztynie i Elblągu ustalono, że w roku 2008 wobec 436 nieletnich orzeczono środek izolacyjny, z czego 302 osoby zostały umieszczone w ośrodkach wychowawczych, 78 osób trafiło do zakładów poprawczych, a 2 osoby znalazły się w rodzinach zastępczych.

Ponadto, w 2008 roku 71 nieletnich czekało na umieszczenie w placówkach na podstawie sprawy karnej ze względu na brak miejsc.

Dla porównania w 2006 roku skierowano do w/w ośrodków 437 osób, a na umieszczenie w placówkach oczekiwało 114 osób z powodu braku miejsc.

V. Działania profilaktyczne Komendy Wojewódzkiej Policji.

Komenda Wojewódzka prowadziła w 2008 r. działania profilaktyczne na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i ich rodzin. Poniżej zostały przedstawione przykłady działań prewencyjnych, realizowanych przez komendy powiatowe i miejskie w ramach poszczególnych programów krajowych.

1. Krajowy Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży.

W ramach Programu policjanci garnizonu warmińsko-mazurskiego zorganizowali m.in. spotkania edukacyjne z uczniami (6879 spotkań) i rodzicami (634 spotkania) dotyczące problematyki niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży, odpowiedzialności karnej za popełniane czyny karalne oraz negatywnych skutków stosowania szkodliwych używek. Na spotkaniach z nauczycielami (2120 spotkań) szczegółowo omawiano „Procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży przestępczością i demoralizacją”.

Podejmowano również działania profilaktyczne związane z wakacjami, feriami i zakończeniem roku szkolnego – np. „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczne ferie”, „Bezpieczna droga do szkoły”.

Kadra pedagogiczna poszczególnych placówek wzięła udział w szkoleniu pedagogów szkolnych w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz w szkoleniu „Szkoła w sytuacjach kryzysowych”, dotyczącym omówienia procedur postępowania w przypadku ujawnienia nieletniego sprawcy czynu karalnego, nieletniego pod wpływem alkoholu bądź środków odurzających oraz którego zachowanie wskazywało

na przejawy demoralizacji. Inicjatywy te zorganizowały poszczególne Komendy Powiatowe Policji.

Prócz tego odbyło się spotkanie ze specjalistą ds. nieletnich, dotyczące współpracy szkoły z Policją w zakresie zagrożenia przestępczością i demoralizacją dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałaniu tym zjawiskom, a także spotkanie z dyrektorami szkół „Uczeń w świetle prawa”.

Kolejną inicjatywą była konferencja pod hasłem „Ukierunkowanie i podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania przestępczości nieletnich na terenie placówek oświatowych oraz przeciwdziałanie przejawom przemocy wśród dzieci i młodzieży”.

Młodzież szkolna wzięła udział w akcji edukacyjnej skierowanej do uczniów klas IV-VI „Aksamitna Środa – Dzień bez Przemocy”, w turniejach dla dzieci i młodzieży promujących bezpieczeństwo oraz znajomość przepisów ruchu drogowego, a także konkursach plastycznych i literackich.

2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W ramach Programu realizowane były głównie zadania wynikające z Zarządzenia KGP w ramach procedury „Niebieskiej Karty”.

Działania podejmowane w ramach Programu obejmowały m.in. tworzenie w jednostkach Policji punktów informacyjno-konsultacyjnych oferujących pomoc prawno-psychologiczną w ramach Tygodnia Ofiar Przestępstw. W ramach realizacji Kampanii Społecznej na rzecz przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci przeprowadzono szkolenie dotyczące profilaktyki krzywdzenia i zaniechania dzieci.

Na mocy porozumienia o współpracy partnerskiej pomiędzy Policją, PCPR i instytucjami rządowymi i pozarządowymi „Wczesna interwencja – szansą na ratunek” zorganizowano spotkania na rzecz specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy domowej. Zawiązana została również koalicja poszczególnych podmiotów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych przemocą domową, której celem było udzielanie kompleksowej pomocy oraz podejmowanie działań zapobiegawczych.

W ramach Programu odbyły się też następujące wydarzenia:

- a. konferencja „Krzywdzenie i zaniechanie dzieci – jak przeciwdziałać”, zorganizowana przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego;
- b. międzynarodowe seminarium „Przeciwdziałanie przemocy – praktyka w Polsce i Europie”, zrealizowane przez Departament Bezpieczeństwa Publicznego MSWiA oraz Biuro Prewencji KGP w ramach unijnego projektu „Daphne III”;
- c. szkolenie „Interwencja kryzysowa”, zorganizowane przez Stowarzyszenie „Katolicki Ruch Antynarkotykowy KARAN” w ramach programu „Stop przemocy wobec kobiet”.

Częścią ogólnokrajowej kampanii „Kocham. Nie biję”, dotyczącej przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ograniczenia jej skutków, był cykl szkoleń, mających na celu zwiększenie wrażliwości i zaangażowania społecznego.

Uruchomiony został również specjalny program terapeutyczny dla sprawców przemocy, których na terapię kieruje sąd. Natomiast dla ofiar przemocy w rodzinie utworzono dwa punkty pomocowe: konsultacyjno-informacyjny oraz konsultacyjno-psychoedukacyjny.

Ponadto zespoły interdyscyplinarne omawiały konkretne przypadki rodzin oraz podejmowały stosowne kroki celem poprawy ich sytuacji.

3. Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2006-2010.

Zadania określone w Programie pozostawały w ścisłym związku z zadaniami programów rządowych – Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii oraz Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Dotykały one zagadnień związanych z problemami używania alkoholu przez młodzież, naruszania prawa przez osoby będące pod wpływem alkoholu oraz zaburzenia życia rodzinnego związanego z alkoholizmem – w tym zjawiska przemocy domowej.

Działania podejmowane w ramach Programu miały głównie charakter represyjno-kontrolny oraz profilaktyczny. Dodatkowy nacisk położono na działania zmierzające do ograniczenia skali spożywania alkoholu przez dzieci i młodzież. Temu celowi służył m.in. projekt „Żółta i czerwona kartka”, który przewidywał określone sankcje administracyjne wobec koncesjonerów, którzy wbrew zapisom „Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi” sprzedawali alkohol osobom nieletnim oraz nietrzeźwym.

Szereg przedsięwzięć nakierowano na eliminację z ruchu kierujących w stanie po spożyciu alkoholu lub środków odurzających – np. „Alkohol i narkotyki”, „Bezpieczny Weekend”, „Bezpieczna droga do szkoły” itp.

Współpraca Policji, Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej zaowocowała wzajemną wymianą informacji dotyczącą osób z problemami alkoholowymi, wspólnymi kontrolami punktów sprzedaży alkoholu, a także działaniami profilaktycznymi propagującymi trzeźwość, szkoleniami, seminariami i akcjami edukacyjnymi dla młodzieży szkolnej. Dodatkowo systematyczne patrole kontrolowały miejsca spożywania alkoholu przez młodzież, a także okolice lokali rozrywkowych.

Ograniczeniu dostępu do alkoholu nieletnim służyły też działania „Dyskoteka”, „Zero Tolerancji” oraz „Alkohol, narkotyki, nikotyna – Stop!”, którymi objęto puby, sklepy, dyskoteki i ich okolice. Podobny charakter miały działania „Stop! Alkohol nieletnim” – ich celem było ujawnianie nieletnich pod wpływem alkoholu oraz osób udostępniających alkohol nieletnim. Kontroli lokali gastronomicznych i dyskotek pod kątem ujawnienia i wyeliminowania wszelkich nieprawidłowości dokonywano również w ramach programów „Bezpieczny lokal gastronomiczny” i „Bezpieczna dyskoteka”.

Temu samemu celowi służyły działania „Sklep”, „Majowy wieczór” oraz akcja promocyjna „Ogródek Policyjny”. Wszystkie te inicjatywy zorganizowane zostały przez poszczególne Komendy Powiatowe Policji.

Prócz tego zorganizowano spotkanie z kierownikami i właścicielami sklepów z alkoholem oraz przedstawicielami urzędów gmin, którego założeniem było ograniczenie przypadków sprzedaży alkoholu nieletnim, a także przekazanie informacji dotyczących konsekwencji prawnych z tego tytułu.

W ramach rządowego programu „Razem Bezpiecznie” na mocy Porozumienia pomiędzy starostami i komendantami policji z 5 powiatów, prowadzono działania „Kafejka” nakierowane na kontrole obiektów handlowych pod kątem sprzedaży alkoholu nieletnim.

Zorganizowano również spotkania edukacyjne z młodzieżą szkolną, podczas których Policja, nauczyciele i pedagodzy szkolni informowali uczniów o zagrożeniach związanych ze spożywaniem alkoholu.

4. Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii w latach 2006-2010.

Działania realizowane w ramach Programu koncentrowały się głównie na kontynuowaniu szkoleń i spotkań z młodzieżą, rodzicami i nauczycielami w zakresie odpowiedzialności karnej wynikającej z „Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii”.

Komenda Wojewódzka Policji wraz z Zakładem Opieki Zdrowotnej MSWiA pod patronatem Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty zorganizowały warsztaty szkoleniowe dla pielęgniarek środowiska szkolnego pod hasłem „Chrońmy dzieci przed narkotykami”. Ich zadaniem było wykształcenie wśród uczestników umiejętności rozpoznawania objawów zażywania środków psychoaktywnych, która pozwala na podejmowanie właściwych środków zaradczych i działań interwencyjnych.

Kontynuowano też realizację programu „Bez narkotyków w szkole bezpieczniej”, zmierzającego do ograniczenia zjawiska narkomanii wśród młodzieży oraz jej edukację w tym zakresie.

Pilotażowy projekt profilaktyczno-edukacyjny Powiatowy Przegląd Spektakli Profilaktycznych „BŁĘKITNY PROFIL” objął swym działaniem szkoły podstawowe i gimnazja. Pochodzące z nich grupy teatralne przedstawiły spektakle profilaktyczne o tematyce „Narkomania, alkoholizm oraz przemoc”.

Podczas policyjnego festynu „Z Policją bezpieczniej” prowadzono m.in. kampanię antynarkotykową. Policja przeprowadziła też akcję „Trawka”, polegającą na kontroli szkół, parków, barów i dyskotek, a mającą na celu ujawnianie osób rozprowadzających bądź posiadających narkotyki.

Akcją o charakterze profilaktyczno-informacyjnym był konkurs dla młodzieży szkolnej „Narkotyki – jestem na NIE” oraz przegląd Małych Form Teatralnych „Styl życia a zdrowie”. Akcja informacyjna dla rodziców „Narkotyki w świetle prawa” przybliżyła zagadnienia związane ze skutkami prawnymi i społecznymi wynikającymi z zażywania środków odurzających. Zjawisko narkomanii omawiane było również podczas spotkań z młodzieżą i pedagogami.

W ramach rządowego programu „Razem Bezpiecznie” przeprowadzono też wzmożone działania „Stop Narkotynom”, mające na celu m.in. ograniczenie przestępczości narkotykowej oraz zapobieganie aspołecznym zachowaniom dzieci i młodzieży.

W zakresie przeciwdziałania narkomanii kontynuowano program profilaktyczno-edukacyjny „Ode mnie zależy”, skierowany do uczniów szkół podstawowych. Jego celem było rozwijanie umiejętności przeciwstawiania się presji społecznej oraz poszukiwanie sposobu pomocy kolegom zagrożonym uzależnieniem. W ramach tego programu przeprowadzane były lekcje światopoglądowe oraz warsztaty edukacyjne.

W ramach skierowanej do młodzieży kampanii „Pilnuj drinka”, m.in. w lokalach rozrywkowych, szkołach oraz internatach rozwieszono plakaty informujące o zagrożeniach wynikających ze spożycia napojów, do których dodano substancje psychoaktywne.

Realizowany był też unijny program naukowo-badawczy „DRUIT” nakierowany na określenie skali rozpowszechniania alkoholu, leków i narkotyków wśród kierowców. Na terenie województwa dokonano łącznie 140 kontroli, mających za zadanie ujawnienie kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu bądź środków odurzających.

5. Narodowy Plan Działań na rzecz Dzieci i Młodzieży 2004-2012 „Polska dla Dzieci”.

Program miał charakter strategii i obejmował działania na rzecz dzieci, które zostały wyznaczone w obszarach dotyczących zdrowia, edukacji, rodziny i ochrony przed przemocą. W ramach tych obszarów realizowano głównie zadania w zakresie podnoszenia świadomości społecznej i prawnej dorosłych oraz dzieci.

Podczas spotkań z dziećmi, młodzieżą i rodzicami funkcjonariusze policji omawiali problemy wynikające z takich zjawisk, jak narkomania, alkoholizm, nikotynizm czy molestowanie seksualne. Ich zadaniem była nauka zasad właściwego i bezpiecznego zachowania w szkole i w czasie wolnym. Dodatkowo zorganizowano spotkania o charakterze profilaktycznym „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczne ferie” i „Bezpieczna droga

do szkoły”. Impreza „Bezpieczna woda” promowała zasady bezpiecznego korzystania z akwenów wodnych.

Dla uczniów szkół podstawowych zorganizowano konkurs rysunkowy dotyczący bezpiecznego wypoczynku. Bezpieczeństwu dzieci w ruchu drogowym służyły m.in. działania „Dzieciaki Bezpieczniaki” oraz program „Bezpieczna droga do szkoły w krainie bociana”.

Problem przemocy wobec dzieci omawiany był m.in. podczas szkolenia „Profilaktyka krzywdzenia i zaniedbywania dzieci”, konferencji „Krzywdzenie i zaniedbywanie dzieci – jak przeciwdziałać” oraz konferencji szkoleniowej „Jak pomóc rodzinie w profilaktyce zachowań dysfunkcyjnych dzieci i młodzieży”.

6. Krajowy Program Zwalczenia i Zapobiegania Handlowi Ludźmi na lata 2007-2008.

Problem handlu ludźmi dyskutowano podczas spotkań z młodzieżą szkół ponadgimnazjalnych. Uczniom zalecano ostrożność przy zawieraniu nowych znajomości oraz zawieraniu umów o pracę z uwagi na ryzyko stania się ofiarą przestępstwa.

Podczas działań o kryptonimach „Olga 3” i „Olga 4” prowadzono obserwację parkingów, agencji towarzyskiej oraz obszarów tras wylotowych, celem rozpoznawania zjawiska prostytucji i zapobiegania przestępstwom z nią związanych, jak np. handel ludźmi, zmuszanie do uprawiania prostytucji, czerpanie korzyści z uprawiania prostytucji, pornografia czy handel alkoholem i narkotykami.

Tabela nr 15

Wskaźniki osiągnięcia celu II. 1.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok	
		2007	2008
1	Liczba ośrodków poradnictwa rodzinnego	27	37
3	Liczba Ośrodków Interwencji Kryzysowej	19	25
4	Liczba Dziennych Domów Pomocy Społecznej	22	22
5	Liczba Środowiskowych Domów Samopomocy	31	42
6	Liczba centrów i klubów integracji społecznej	74	62

Źródło danych: materiały własne ROPS

Cel szczegółowy II. 2.

Rozwój rodzinnych form opieki nad dzieckiem z rodzin znajdujących się w sytuacjach problemowych, kryzysowych.

Zastępcze, rodzinne formy opieki nad dzieckiem są najlepszym rozwiązaniem w sytuacji, gdy dziecko pozbawione jest możliwości rozwijania się w swojej naturalnej rodzinie. W takich miejscach jak na przykład rodzinne domy dziecka bądź rodziny zastępcze, warunki wychowania i zapewnienia dziecku właściwego kontaktu emocjonalnego są bez porównania lepsze niż w domach dziecka.

Organizowanie i zapewnienie opieki dzieciom pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej jest obowiązkiem ustawowym samorządów powiatowych.

Samorząd Województwa wspiera działania powiatów, szczególnie w zakresie rozwoju zastępczych, rodzinnych form opieki poprzez promowanie tych działań podczas organizowanych konferencji, spotkań z przedstawicielami jednostek pomocy społecznej, a także podczas kolejnych edycji Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny.

Działanie II.2.1.

Propagowanie i wspieranie powstawania rodzin zastępczych, w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, rodzin specjalistycznych.

W roku 2008 funkcjonowało w województwie łącznie 2.396 rodzin zastępczych.

W rodzinach tych przebywało łącznie 3.614 dzieci.

Funkcjonowały następujące typy rodzin:

- rodziny spokrewnione z dzieckiem – 2.039,
- rodziny niespokrewnione z dzieckiem – 272,
- rodziny zawodowe niespokrewnione z dzieckiem – 95,
- rodziny specjalistyczne – 2,
- rodziny o charakterze pogotowia rodzinnego – 25

Urząd Marszałkowski włączał się w działania promujące tworzenie rodzinnych zastępczych form opieki w ramach współpracy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej z powiatowymi centrami pomocy rodzinie.

Działanie II.2.2.

Propagowanie i wspieranie powstawania rodzin adopcyjnych.

Urząd Marszałkowski zbiera co roku dane dotyczące liczby rodzin adopcyjnych w danym roku oraz liczby dzieci, które zostały przysposobione.

W 2008 roku w województwie funkcjonowało 68 rodzin adopcyjnych.

Łącznie w rodzinach tych w 2008 r. przebywało 82 dzieci.

Działanie II.2.3.

Propagowanie powstawania Rodzinnych Domów Dziecka oraz przekształcania Domów Dziecka w kameralne placówki socjalizacyjne (do 14 wychowanków).

Według informacji uzyskanych z PCPR-ów, w 2008 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonowało 14 rodzinnych domów dziecka.

Samorząd Województwa propagował tworzenie rodzinnych domów dziecka. Wsparł finansowo konferencję zorganizowaną w ramach VI Zjazdu Rodzinnych Domów Dziecka w maju 2008 r.

Działanie II.2.4.

Propagowanie i inicjowanie tworzenia świetlic środowiskowych, terapeutycznych, ognisk wychowawczych.

Według danych uzyskanych z Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w roku 2008 na terenie województwa działało łącznie 56 świetlic spełniających warunki placówek wsparcia dziennego. Dla porównania w 2007 roku funkcjonowało 46 takich placówek.

Ponadto w województwie warmińsko-mazurskim funkcjonowały świetlice socjoterapeutyczne i opiekuńczo-wychowawcze. Samorząd Województwa udzielał wsparcia finansowego na działalność tych świetlic w ramach realizacji Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2008-2011.

W 2008 r. podpisano 12 porozumień z gminami na łączną kwotę 174 000 zł, przeznaczając dotacje na zabezpieczenie funkcjonowania powstałych z inicjatywy Samorządu Województwa placówek profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, w tym 8 świetlic socjoterapeutycznych:

- 2 świetlice w gminie Lubawa: w Złotowie i w Samplawie;
- świetlica w Giżach - gmina Świętajno;

- 2 świetlice w gminie Mrągowo: w Mrągowie i w Szestnie;
- Świetlica w Szymonowie - gmina Małdyty;
- 2 świetlice w gminie Iłowo-Osada: w Iłowie-Osadzie i Pruskach.

Podstawowym celem oddziaływań socjoterapeutycznych w świetlicy jest przede wszystkim szeroko rozumiana profilaktyka oraz wyrównywanie szans na odpowiedzialne i godne życie w społeczeństwie. W w/w świetlicach w 2008 roku pomocą objętych zostało ponad 240 dzieci.

Poniżej przedstawiono zestawienie obrazujące liczbę świetlic oraz liczbę dzieci objętych opieką w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2004 – 2007.

Tabela nr 16

Świetlice socjoterapeutyczne i opiekuńczo-wychowawcze w województwie warmińsko-mazurskim

Rok	Świetlice socjoterapeutyczne		Świetlice opiekuńczo-wychowawcze	
	Liczba świetlic	Liczba dzieci	Liczba świetlic	Liczba dzieci
2004	74	2 232	215	8 699
2005	79	2 518	239	9 029
2006	86	2 686	245	8 955
2007	79	2 645	275	9 309

Źródło: dane uzyskane z roczne sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2006 roku PARPA-G1

Działanie II.2.5.

Inicjowanie tworzenia w powiatach ośrodków adopcyjno-opiekuńczych.

Obecnie w województwie funkcjonuje 7 ośrodków adopcyjno-opiekuńczych przygotowujących rodziny do podjęcia funkcji rodzin adopcyjnych. Ich liczba w stosunku do roku 2007 nie uległa zmianie.

Działanie II.2.6.

Propagowanie i wspieranie przekształcania placówek opiekuńczo-wychowawczych w placówki wielofunkcyjne.

Według danych uzyskanych z Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w 2008 r. ogółem funkcjonowały w województwie 22 domy dziecka, w tym 7 spełniających rolę placówek wielofunkcyjnych.

W stosunku do roku 2007, w którym również funkcjonowały 22 domy dziecka, jedna z tych placówek została w roku 2008 przekształcona w placówkę wielofunkcyjną.

Tabela nr 17

Działania ośrodków adopcyjno-opiekuńczych

Lp.	Rodzaj danych	Rok			
		2005	2006	2007	2008
1.	Liczba małżeństw przeszkolonych do przysposobienia (adopcji) dziecka	58	57	69	55
2.	Liczba małżeństw, które adoptowały dziecko (dzieci)	59	54	58	68
3.	Liczba dzieci adoptowanych	74	72	77	82

4.	Liczba dzieci oczekujących na adopcje	32	30	53	26
5.	Liczba udzielonych porad	977	1560	1528	1515

Źródło danych: materiały własne ROPS;

Natomiast na podstawie danych uzyskanych z Sądów Okręgowych w Olsztynie i Elblągu ustalono, że łącznie w roku 2008 zostało sądownie orzeczonych 105 adopcji (2007 – 98 adopcji). W roku 2008 zostało adoptowanych 109 dzieci (2007 – 106 dzieci).

Tabela nr 18 Wskaźniki osiągnięcia celu II. 2

Lp.	Wyszczególnienie	Rok	
		2007	2008
1	Liczba rodzin zastępczych	2161	2396
2	Liczba rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, rodzin specjalistycznych, rodzin zawodowych niespokrewnionych ogółem	95	122
3	Liczba rodzin adopcyjnych /dane z OAO z woj. warm.-maz./	48	47
4	Liczba Rodzinnych Domów Dziecka	19	14
5	Liczba świetlic środowiskowych pełniących funkcję placówek wsparcia dziennego	46	46
6	Liczba świetlic opiekuńczo-wychowawczych	275	dane w trakcie oprac.
7	Liczba świetlic socjoterapeutycznych	79	dane w trakcie oprac.
8	Liczba Ośrodków Adopcyjno-Opiekuńczych	7	7
9	Liczba wielofunkcyjnych placówek opiekuńczych, (liczba przekształconych placówek opiekuńczo-wychowawczych w placówki wielofunkcyjne)	6	7

Źródło danych: badania ankietowe ROPS z lutego 2009 r.; roczne sprawozdania samorządów gminnych w zakresie RPA PARPA-G1

Cel szczegółowy II. 3.

Upowszechnianie informacji o instytucjach i formach pomocy wspierających rodzinę.

Działanie II. 3. 1.

Współredagowanie przez Urząd Marszałkowski biuletynów poruszających problematykę rodzinną.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej współredagował wydanie biuletynów nr 21 i 22 poprzez zebranie materiałów dotyczących działań na rzecz rodzin podejmowanych w województwie oraz przygotowanie artykułów autorskich.

1. Biuletyn nr 21

W biuletynie nr 21 znalazły się poniżej wymienione artykuły opisujące działania podejmowane przez Samorząd Województwa w zakresie pomocy społecznej.

- *Działania w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013* - p. Wiesława Przybysz, Dyrektor ROPS Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.
- *Rola społeczności lokalnej w integracji, rozwoju społecznym oraz rozwiązywaniu problemów społecznych* – Nela Chojnowska-Ochnik, Konsultant Regionalny PPWOW.

W biuletynie 21 została również zamieszczona poniższa informacja o ważnym przedsięwzięciu, które miało miejsce w 2008 r. na terenie kraju.

- *Komunikat z przebiegu IV Konferencji nt. „Rodzina polska poza granicami kraju”, Warszawa, 23-24 listopada 2007 r.*

2. Biuletyn nr 22

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej przygotował do biuletynu nr 22 materiały promujące działania podejmowane przez Samorząd Województwa i samorządy lokalne w zakresie profilaktyki oraz przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Były to niżej wymienione artykuły.

- *Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013. Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej* – p. Wiesława Przybysz, Dyrektor ROPS Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.
- *„Od wsparcia do samodzielności” – projekt systemowy w ramach PO KL, finansowany z EFS* – p. Urszula Łydzińska, Dyrektor PCPR w Nowym Mieście Lubawskim.
- *„Unierz w siebie” – projekt systemowy realizowany w partnerstwie, w ramach PO KL, finansowany z EFS* – p. Tomasz Rafalski, Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Iłowie-Osadzie.
- *Festyn a integracja i aktywizacja społeczna – praktyczne wskazania na podstawie wdrażania PPWOW* – p. Nela Chojnowska-Ochnik, Konsultant Regionalny PPWOW.
- *„Stop Przemocy w Rodzinie”* – p. Michał Tatarek, Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. wdrażania Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Działanie II.3.2.

Publikowanie informacji o instytucjach i placówkach świadczących pomoc rodzinie.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego opracował w roku 2000 wzór ankiety, w oparciu o którą powiatowe centra pomocy rodzinie nadsyłają rokrocznie informacje o podmiotach świadczących pomoc rodzinie na terenie danego powiatu.

Otrzymana w ten sposób baza danych obejmuje całe województwo warmińsko-mazurskie.

Powyższa baza jest rokrocznie uaktualniana.

Omawiana baza zawierająca dane z całego województwa, została również zaktualizowana w 2008 r. i przekazana wszystkim powiatowym centrům pomocy rodzinie na nośnikach elektronicznych, w celu jej dalszego upowszechniania w jednostkach pomocy społecznej, placówkach oświatowych, służby zdrowia, poradniach, parafiach itd.

Baza informacyjna o instytucjach i formach pomocy wspierających rodzinę została umieszczona na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego www.wrota.warmia.mazury.pl w zakładce POLITYKA SPOŁECZNA, w dziale DZIAŁANIA NA RZECZ RODZINY.

Według danych uzyskanych w badaniach ankietowych w lutym 2009 r. omawianą bazę na swoich stronach internetowych w 2008 r. zamieściło również 11 powiatów i 41 gmin.

Na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego znajduje się także „Baza placówek, instytucji i ośrodków wsparcia umożliwiających rehabilitację osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko-mazurskim” – 543 podmioty.

Działanie II.3.3.

Upowszechnianie informacji poprzez Internet

W celu propagowania przedsięwzięć podejmowanych przez Samorząd Województwa w 2008 r. mających na celu wspieranie szeroko pojętych działań prorodzinnych, na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego

www.wrota.warmia.mazury.pl/ w zakładce POLITYKA SPOŁECZNA, w dziale DZIAŁANIA NA RZECZ RODZINY w 2008 r. zostały zamieszczone poniższe dokumenty.

- „Wojewódzki Program Polityki Prorodzinnej na lata 2008-2011”.
- Harmonogram realizacji „Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2008-2011”.
- Biuletyn nr 21 Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko – Mazurskiego
- Biuletyn nr 22 Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko – Mazurskiego
- „Sprawozdanie z 4-letniej realizacji Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2004-2007”.
- Baza instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko – mazurskiego.
- Relacje z przedsięwzięć zorganizowanych w ramach X Warmińsko - Mazurskich Dni Rodziny w 2008 r., nadesłane z powiatów i gmin z terenu województwa (łącznie ponad 400 relacji).

Tabela nr 19
Wskaźniki osiągnięcia celu II. 3.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok	
		2007	2008
1	Liczba współredagowanych przez Urząd Marszałkowski biuletynów, informatorów dotyczących problematyki rodzinnej	2	2
2	Wielkość nakładów na zakup kolejnych publikacji współredagowanych przez ROPS	1.200 egz.	1.200 egz.
3	Liczba stron internetowych zawierających informacje dotyczące wspierania rodzin /obsługiwana przez Urząd Marszałkowski/	1	1

Zródło danych: materiały własne ROPS

IV. Podsumowanie

Wojewódzki Program Polityki Prorodzinnej na lata 2008-2011 był w 2008 r. realizowany zgodnie z przyjętym harmonogramem pracy.

Było to możliwe dzięki zaangażowaniu Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego, Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz wielu podmiotów szczebla samorządowego, jednostek pomocy społecznej, poradni, placówek oświatowych, parafii, organizacji pozarządowych.

Należy podkreślić, że wiele inicjatyw wymienionych w niniejszym sprawozdaniu, zostało zrealizowanych dzięki pomocy i wsparciu finansowemu ze strony Samorządu Województwa, własnych środków członków Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz instytucji współpracujących i sponsorów.

W celu uzyskania informacji na temat roli Programu w kształtowaniu polityki prorodzinnej w środowiskach lokalnych oraz efektów jego wdrażania, w lutym 2009 r. przeprowadzono badania ankietowe skierowane do wszystkich gmin i powiatów.

Wypełnione ankiety dotyczące oceny programu wojewódzkiego oraz realizacji działań prorodzinnych w środowiskach lokalnych odesłały 102 gminy (na 116) oraz wszystkie 21 powiatów /19 ziemskich i 2 grodzkie/.

- Z uzyskanych danych wynika, że Komisje ds. Rodziny działają w 6 powiatach i 7 gminach.

Ponadto podano, że w niektórych gminach i powiatach sprawami rodziny zajmują się rady lokalnych samorządów w ramach Komisji Zdrowia, Polityki Społecznej i innych.

- Najpoważniejszym problemem społecznym i gospodarczym naszego województwa, mimo obserwowanej od trzech lat tendencji spadkowej, jest bezrobocie.
W województwie podejmowane były inicjatywy na rzecz aktywizacji zawodowej osób i rodzin znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz wspierania otoczenia społecznego osób bezrobotnych (członków rodzin i innych osób zależnych).
Działania te podejmowane były na szeroką skalę, gdyż wiele z nich zostało dofinansowanych ze środków unijnych.
- Samorząd Województwa będzie wspierał działania mające na celu aktywizację i wprowadzanie na rynek pracy osób z rodzin, których wszyscy dorośli członkowie są osobami bezrobotnymi.
- Według danych uzyskanych w latach poprzednich i nadesłanych przez poszczególne gminy, szczególnie niepokojąca jest także sytuacja mieszkaniowa wielu rodzin, dotycząca zagrożeń eksmisją z tytułu zalegania z opłatami.
Wiele gmin nie miało opracowanych programów dotyczących budownictwa mieszkaniowego, w tym budowy mieszkań komunalnych i socjalnych.
- Wiele działań realizowanych w ramach omawianego Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2008-2011 ma charakter cykliczny i stanowi trwały dorobek na poziomie województwa oraz w środowiskach lokalnych.
Należą do nich m. in. programy dotyczące wspierania rodzin, jakie zostały przygotowane w środowiskach lokalnych, cyklicznie powtarzające się edycje Dni Rodziny, warsztaty w ramach "Szkoły dla Rodziców i Wychowawców", które cieszą się coraz większą popularnością.
Inicjatywy te służą integracji instytucji i osób pracujących na rzecz rodzin oraz z rodzinami. Działania te wpływają na tworzenie klimatu prorodzinnego w środowiskach lokalnych oraz sprzyjają podejmowaniu przez coraz liczniejsze samorządy decyzji, które uwzględniają dobro rodziny.
- Szczególny nacisk powinien być położony na rozwój przedsięwzięć wspierających prawidłowe funkcjonowanie rodzin oraz pomoc rodzinom w kryzysie.
Priorytetem powinien być rozwój poradnictwa rodzinnego w województwie, w tym tworzenie poradni rodzinnych na poziomie gminnym i powiatowym.
Jest to szczególnie istotne ze względu na wysoką liczbę rozwodów i separacji. W roku 2008 zostało orzeczonych 2785 rozwodów i 149 separacji.
- Również duży niepokój budzi wzrastające zagrożenie zachowaniami ryzykownymi u coraz młodszych wiekiem dzieci. Obecna sytuacja stwarza konieczność, aby podejmowane działania profilaktyczne odpowiadały obecnym uwarunkowaniom i potrzebom zgłaszanym również przez młodzież. Dotyczy to w dużej mierze konieczności poszerzania ofert spędzania czasu wolnego m. in. na bazie szkół, klubów sportowych, osiedlowych domów kultury, świetlic środowiskowych.

Pomimo wielu trudności w realizowaniu poszczególnych zadań zawartych w omawianym programie należy stwierdzić, że podejmowane na terenie naszego województwa działania aktywizujące środowiska lokalne na rzecz wszechstronnego wspierania rodzin, przyczyniają się do stopniowej poprawy ich sytuacji.

Spotykają się one także z dużym zainteresowaniem wielu środowisk w kraju.